25 JUNI 2020

SPORT ALS MIDDEL VOOR INTEGRATIE: WERKT HET?

EEN KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR DE (RE)PRODUCTIE VAN DISCOURSEN OVER SPORT ALS MIDDEL VOOR INTEGRATIE

JEROEN VAN KAMPEN
STUDENTNUMMER: 5705371
Master Sportbeleid en Sportmanagement
Eerste begeleider: MSC Froukje Smits
Tweede lezer: Dr. Arnout Geeraert

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt mijn scriptie in het kader van de master Sportbeleid en Sportmanagement. Hiermee komt een einde aan in totaal vijf jaar studeren aan de universiteit Utrecht. Ik kijk terug op vijf leuke jaren van studeren in Utrecht, waarbij deze master op een waardevolle manier heeft bijgedragen aan mijn ontwikkeling. Het duale karakter van deze master is mij zeer goed bevallen. Hierdoor heb ik veel ervaring kunnen opdoen in de praktijk.

De afgelopen periode heeft volledig in het teken gestaan van mijn scriptieproces. Ik wilde graag mijn scriptie over sport en integratie doen, omdat ik dit een heel interessant thema vond tijdens de colleges van de master. Ik ben vervolgens opzoek gegaan naar een specifiek project omtrent het thema sport en integratie. Ik heb deze gevonden in het project JongGras Sportbuddies van Academie van de Stad in Utrecht. Een heel interessant project waarbij statushouders aan de hand van de begeleiding van studenten richting een sportvereniging worden gebracht.

Graag zou ik van deze gelegenheid gebruik willen maken om een aantal mensen te bedanken. Ten eerste wil ik graag mijn scriptiebegeleider Froukje Smits bedanken voor de goede feedback en tips. De begeleidingsmomenten waren heel waardevol en brachten mij telkens nieuwe inzichten. Ten tweede wil ik graag iedereen binnen het project JongGras Sportbuddies bedanken. Zij gaven mij de kans om mijn scriptie binnen hun project te doen en hebben mij erg geholpen bij de interviews.

Ik wens u veel leesplezier toe!

Jeroen van Kampen

Samenvatting

Sport wordt in westerse samenlevingen veelal gebruikt als middel om maatschappelijke problemen op te lossen, zoals het integratievraagstuk. Hierbij heerst de gedachte dat deelname aan sport een positief effect heeft op de integratie van migranten. Deze gedachte valt ook terug te zien binnen de Nederlandse context. In het nationaal sportakkoord wordt de rol van sport als middel voor integratie namelijk expliciet genoemd. Vanuit de wetenschappelijke literatuur blijkt echter dat deelname aan sport ook kan leiden tot vormen van exclusie in plaats van inclusie. In dit onderzoek is daarom onderzocht in welke mate de discoursen die heersen over sport als middel voor integratie werken. Dit is gedaan door binnen het sport en ontwikkelingsproject JongGras Sportbuddies, te onderzoeken welke discoursen studentcoaches en statushouders (re)produceren over sport als middel voor integratie.

Aan de hand van de theoretische lens van Michel Foucault is gekeken hoe praktijken van governmentality binnen JongGras Sportbuddies op studentcoaches en statushouders inwerkt. Om de macht van discoursen te begrijpen is hierbij gebruikt gemaakt van de vier verschillende dimensies van Dean (2010): Rationalities, technologies, culture en history. Door middel van deze vier dimensies is onderzocht hoe discoursen over sport als middel voor integratie vanuit JongGras Sportbuddies in stand worden gehouden en ge(re)produceert.

Binnen dit onderzoek zijn twaalf respondenten geïnterviewd. Dit waren vijf statushouders, vier studentcoaches, twee studentcoördinatoren en de projectcoördinator. De interviews zijn vervolgens getranscribeerd en geanalyseerd via open, axiaal en selectief coderen. Daarnaast zijn verschillende documenten van JongGras Sportbuddies geanalyseerd en heeft de onderzoeker zelf ook een participerende rol gehad.

Uit de resultaten blijkt dat er verschillende discoursen over sport als middel voor integratie binnen JongGras Sportbuddies aanwezig zijn. Dit zijn: sport zorgt voor meer contacten, sport verbetert de Nederlandse taal en sport is gezond. De respondenten geven aan dat sport over het algemeen leidt tot meer sociale contacten, maar dat bepaalde factoren zoals het sportniveau en de motivatie wel een rol spelen. Daarnaast geven vrijwel alle respondenten aan de sport gezien wordt als een plaats waar de taal geleerd wordt. Hierbij speelt de gezelligheidscontext een belangrijke rol. De meeste sociale contacten en het leren van de taal

vindt niet tijdens het sporten plaats, maar na afloop. Daarnaast wordt door alle respondenten sport beschouwd als een activiteit die gezond is. Sport wordt omschreven als een activiteit die goed is voor de fysieke en mentale gezondheid.

Concluderend kan gesteld worden dat statushouders en studentcoaches over het algemeen sport als een goed middel zien om de integratie te bevorderen. Het blijkt echter dat er vanuit statushouders en studentcoaches meerdere factoren genoemd worden die van belang zijn om de integratie te bevorderen. Vanuit studentcoaches wordt de motivatie om te sporten erg belangrijk genoemd, terwijl statushouders het sportniveau als een belangrijke factor noemen.

Inhoudsopgave

Voorwoord 1
Samenvatting 2
Inhoudsopgave 4
Hoofdstuk 1 Inleiding 6
1.1 Aanleiding 6
1.2 Afbakening: het project JongGras Sportbuddies 7
1.3 Probleemstelling 7
1.4 Doelstelling & onderzoeksvraag 8
1.5 Operationalisering begrippen 9
1.6 Context 10
1.7 Relevanties 11
1.8 Leeswijzer 13
Hoofdstuk 2 Literatuurstudie 14
2.1 Verschillen in (re)productie discoursen 14
2.2 Overeenkomsten in (re)productie discoursen 17
Hoofdstuk 3 Theoretische kader 19
3.1 technologies of discipline 19
3.2 De rol van kennis en waarheid binnen macht 20
3.3 Governmentality 21
3.4 De zichtbaarheid van statushouders in de sportvereniging 24
Hoofdstuk 4 Data en methode 25
4.1 Onderzoeksperspectief 25
4.2 Respondenten 25
4.3 Onderzoeksmethode 27
4.4 Data-analyse 28
4.5 Rol van de onderzoeker 29
4.6 Validiteit en betrouwbaarheid 29
Hoofdstuk 5 Resultaten & analyse 31
5.1 Rationalities 31
5.2 Technologies 38
5.3 Culture & history 46
Hoofdstuk 6 Conclusie & discussie 52
6.1 Conclusie 52
6.2 Discussie 55
Hoofdstuk 7 Aanbevelingen 57

7.1 Praktische aanbevelingen JongGras Sportbuddies 57
7.2 Aanbevelingen gemeente Utrecht 58
Literatuur 59
Bijlagen 66
Bijlage 1: interviewvragen studentcoaches 66
Bijlage 2: interviewvragen statushouders 70
Bijlage 3: Codeboom 72

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Sport wordt in westerse samenlevingen gezien als een belangrijk middel om verschillende doelen van andere beleidsterreinen te realiseren. Sport wordt beschouwd als een effectief middel, omdat er verondersteld wordt dat deelname aan sport zorgt voor het leren van verschillende levensvaardigheden en sociale kennis, die nodig zijn om mee te kunnen doen in de maatschappij (Kay & Brandbury, 2009). Om die redenen wordt sport in westerse samenlevingen ook veelal ingezet om de integratie van vluchtelingen en asielzoekers in de maatschappij te bevorderen (Spaaij, 2012; Dukic, McDonald & Spaaij, 2017; Whitley, Coble & Jewell, 2016). Nederland is een voorbeeld van een westers land waar sport onderdeel is van het integratiebeleid. In Nederland wordt bijvoorbeeld binnen het Nationaal Sportakkoord genoemd dat de sportsector een belangrijke bijdrage kan leveren aan diverse maatschappelijke uitdagingen, zoals het integratievraagstuk. Sport wordt hierbij beschreven als een instrument om sociale cohesie en welzijn te bevorderen, omdat het ontmoetingen creëert die niet door landgrenzen beperkt worden (Nationaal Sportakkoord, 2018). Deze gedachte over sport, die heerst in de westerse samenleving, heeft als gevolg dat veel op sport gebaseerde ontwikkelingsprojecten extreem geïdealiseerde ideeën hebben over de positieve en prosociale kracht van sport. Ze gaan ervan uit dat het simpelweg hebben van een sportprogramma automatisch leidt tot het behalen van verschillende doelen met betrekking tot inclusie, ontwikkeling en socialisatie (Kwauk & Hartmann, 2011). Vanuit de wetenschappelijke literatuur zijn er echter verschillende onderzoeken die aantonen dat sport ook kan leiden tot vormen van exclusie in plaats van inclusie. Volgens Spaaij (2012) kunnen ontmoetingen via sport bijvoorbeeld leiden tot etnische verschillen tussen groepen en kan miscommunicatie, wantrouwen en verbaal geweld zelfs leiden tot fysiek geweld gedurende ontmoetingen via sport. Tevens blijkt uit onderzoek van Dukic, Mcdonald en Spaaij (2017) dat stereotyperingen en stigma's over vluchtelingen en asielzoekers versterkt kunnen worden door sport. Stereotyperingen zijn de beelden die we hebben over bepaalde groepen mensen, hun eigenschappen en kwaliteiten (Cunningham, 2015). Ze zorgen ervoor dat we bepaalde attitudes ontwikkelen ten opzichte van individuen. Stereotyperingen kunnen daarmee bijvoorbeeld leiden tot negatieve vooroordelen over individuen (Cunningham, 2015). Volgens Dukic et al. (2017) kan deelname aan sport ook leiden tot agressie, geweld en intimidatie richting vluchtelingen en asielzoekers. Dit komt doordat bij sommige teams de prioriteit om te winnen in sport zo sterk is, dat dit tot agressie en geweld leidt ten opzichte van vluchtelingen

en asielzoekers. Als voorbeeld noemen de auteurs dat er op een agressieve manier gespeeld wordt tegenover vluchtelingen en asielzoekers met als doel hen te provoceren (Dukic et al., 2017). Binnen de westerse samenleving, waarbij de heersende gedachte is dat sport als middel voor de integratie van vluchtelingen en asielzoekers altijd werkt, lijkt het derhalve een vanzelfsprekendheid dat sport een positieve werking heeft voor vluchtelingen en asielzoekers. Echter, laten sommige onderzoeken zien dat sport minder eenduidige positieve effecten heeft dan wordt verondersteld en kan het zelf negatieve effecten hebben.
Het geloof in sport als middel voor integratie, valt ook terug te zien binnen het beleid en de uitvoering daarvan in de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht steunt en financiert namelijk diverse maatschappelijke initiatieven en projecten op het gebied van sport en bewegen. Een specifiek sportproject dat financiële steun krijgt van de gemeente Utrecht en zich richt op de integratie van statushouders, is het project JongGras Sportbuddies van de organisatie Academie van de Stad.

1.2 Afbakening: het project JongGras Sportbuddies

Het project JongGras Sportbuddies is een project van Academie van de Stad. Bij Academie van de Stad worden maatschappelijke vraagstukken opgehaald bij stedelijke partijen en vervolgens vertaalt naar een project en een heldere opdracht voor studenten (Academie van de Stad, 2019). Het sportproject JongGras Sportbuddies is een project, waarbij studenten bijdragen aan een maatschappelijk vraagstuk, namelijk de integratie van statushouders in de samenleving. Statushouders zijn asielzoekers van wie het (integratie)verzoek is ingewilligd en die een legale verblijfstatus hebben gekregen (CBS, 2020). Binnen het project JongGras Sportbuddies worden statushouders tussen 16 en 26 jaar met hulp van studenten geïntegreerd door middel van sport. Studenten worden hierbij ‘peer to peer’ gekoppeld aan statushouders. Deze studenten zijn coaches (studentcoaches) van de statushouders en gaan vervolgens samen met de statushouders op zoek naar een passende sportvereniging. Zij worden hierin begeleid door twee studentcoördinatoren die, naast het begeleiden van studentcoaches door intervisies te organiseren, ook allebei een statushouder begeleiden. Het doel voor statushouders van het project JongGras Sportbuddies is uiteindelijk om, naast het lekker sporten, de integratie en acceptatie van statushouders in Utrecht te bevorderen (Academie van de Stad, 2019).

1.3 Probleemstelling

Het geloof in sport als middel voor integratie valt sterk terug te zien binnen het project JongGras Sportbuddies in Utrecht. Zo veronderstellen zij dat het actief zijn binnen een

sportvereniging bij uitstek de manier is om het inburgeringsproces van statushouders te ondersteunen en te versnellen (Academie van de Stad, 2019). De centrale gedachte bij JongGras Sportbuddies is dat sporten zorgt voor verbondenheid, waardoor de integratie van statushouders verbetert en versnelt. JongGras Sportbuddies stelt dat het lid zijn van een sportvereniging ervoor zorgt dat statushouders een sociaal netwerk leren opbouwen, de Nederlandse taal leren en ontspanning hebben (Academie van de stad, 2019). Dit impliceert dat het project ervan uitgaat dat samen sporten voor verbinding zorgt en dat deze verbinding de integratie van statushouders stimuleert. Het project JongGras Sportbuddies kan dus beschouwd worden als een project dat uitgaat van de idealen en ideeën over de positieve en prosociale kracht van sport. In dit onderzoek zal binnen het project JongGras Sportbuddies geanalyseerd worden welke heersende gedachten over sport als middel aanwezig zijn. Hierbij zal onderzocht worden welke heersende gedachten over sport als middel voor integratie studentcoaches en statushouders (re)produceren.

1.4 Doelstelling & onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te geven in hoe discoursen over sport als middel voor integratie terugkomen in de visie van JongGras Sportbuddies en hoe die worden ge(re)produceert door studentcoaches en statushouders. Hierbij wordt gekeken of discoursen van studentcoaches en statushouders overeenkomen of dan wel verschillen van elkaar. Het is hierbij van belang om in kaart te brengen hoe machtsstructuren binnen JongGras Sportbuddies werken ten opzichte van studentcoaches en statushouders. Tevens zal op basis van de resultaten uit dit onderzoek een aanbeveling worden gedaan aan JongGras Sportbuddies omtrent de opzet van het project en de te verwachten uitkomsten en mogelijke effecten van integratie van statushouders door middel van sport.

Onderzoeksvraag

Welke discoursen (re)produceren statushouders en studentcoaches van 'JongGras Sportbuddies' over sport als middel voor integratie en welke consequenties heeft dat voor het toekomstig beleid van JongGras Sportbuddies?

Deelvragen

1. Welke discoursen zijn er te onderscheiden binnen het beleid van JongGras Sportbuddies omtrent sport als middel voor integratie van statushouders?

2. Welke betekenissen verlenen statushouders aan sport in Nederland en het sporten binnen een sportvereniging?
3. Welke betekenissen verlenen studentencoaches aan verenigingssport en sport als middel voor integratie van hun statushouders?

1.5 Operationalisering begrippen

Discoursen

Een belangrijk begrip binnen deze onderzoeksvraag is discoursen. Om de onderzoeksvraag goed te kunnen begrijpen is het van belang dat de definitie van discoursen duidelijk gemaakt wordt. Hierbij zal de definitie van Foucault (1972) aangehouden worden. Volgens Foucault (1972) zijn discoursen 'praktijken die systematisch de projecten vormen waarover ze spreken'. Het zijn historisch afgeleide betekenisstructuren die dagelijks worden geproduceerd door sociale praktijken en interacties (Muller, de Roode & van Zoonen, 2008). Deze gedeelde betekenisstructuren vormen de basis voor de constructie van sociale identiteiten, sociale relaties en hebben hierdoor een vorm van macht en autoriteit (Muller et al., 2008). Discoursen zijn derhalve manieren van denken en doen die bepalen hoe individuen de wereld begrijpen en bepalen wat als de norm of waarheid gezien wordt (Spaaij, Knoppers & Jeanes, 2019). Discoursen kunnen daarmee manieren van handelen en doen van individuen produceren (Jacobs, Smits & Koppers, 2016). Discoursen kunnen echter ook perspectieven van (minderheids)groepen uitsluiten, die niet voldoende kennis en macht hebben om de invloed van discoursen uit te dagen (Muller et al., 2008), waardoor er vraagtekens gezet kunnen worden bij het discours over de kracht van sport als middel voor integratie.

Integratie

De term integratie is een veel gebruikte term die vaak in het maatschappelijk debat wordt gehanteerd. Als het gaat om integratie wordt er vaak verwezen naar het concept acculturatie. Acculturatie kan op vier manieren plaatsvinden, namelijk via integratie, assimilatie, segregatie en marginalisatie.

Er wordt van integratie gesproken wanneer de eigen culturele identiteit gewaarborgd blijft, terwijl er tegelijkertijd deelgenomen kan worden aan de 'dominante' gemeenschap (Berry, in Driessen, Doesborgh, Ledoux, van der Veen, & Vergeer, 2003). Integratie heeft betrekking op de participatie van migranten in maatschappelijke instituties zoals onderwijs en sport, waarbij ze meedoen zonder hun culturele identiteit te verliezen. Naast integratie focussen sommige

onderzoeken zich ook op assimilatie. Assimilatie is het opgeven van de eigen identiteit en opgaan in de dominante cultuur. Segregatie daarentegen is het behouden van de eigen tradities en etnische identiteit zonder dat er sprake is van substantiële relaties met de dominante cultuur. Als groepen het contact verliezen met zowel de cultuur van herkomst als de gehele maatschappij, dan is er sprake van marginalisatie (Berry, in Driessen, Doesborgh, Ledoux, van der Veen & Vergeer, 2003). In dit onderzoek zal de focus vooral worden gelegd op sport als middel voor integratie. Hierbij zal gekeken worden naar de participatie van statushouders in sport en hoe dit wel of niet de integratie van deze nieuwkomers ondersteunt.

1.6 Context

Maatschappelijke context

In de maatschappelijke context zal worden geschetst welke rol sport als middel inneemt in de maatschappelijke samenleving. Sport speelt een steeds belangrijkere rol op de politieke agenda. Sport wordt namelijk steeds meer ingezet ter preventie en oplossing van maatschappelijke problemen (Breedveld, Elling, Hoekman & Schaars, 2016). Dit valt terug te zien op nationaal niveau in Nederland, waarbij in het Nationaal Sportakkoord de kracht van sport wordt omschreven. Sport wordt daar onder andere genoemd als een middel om sociale verbinding tussen verschillende culturele groepen te creëren (Nationaal Sportakkoord, 2018). Hierdoor wordt sport uitermate geschikt gevonden om de integratie van statushouders in de samenleving te bevorderen. De toenemende maatschappelijke rol van sport heeft ook gevolgen voor sportverenigingen. Volgens Boessenkool (2011) vindt er al een aantal jaar een verschuiving plaats in de taken die sportverenigingen op zich moeten nemen. Sportverenigingen zijn over de tijd heen gevormd tot publieke dienstverleners, waarbij verwacht wordt dat zij hun primaire taak van alleen sport aanbieden gaan verbreden. Dit staat ook wel bekend als de verschuiving van sport als doel naar sport als middel (Boessenkool, Lucassen & Waardenburg, 2011). Eén van de taken die sportverenigingen erbij hebben gekregen is dat zij een rol spelen bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Binnen de gemeente Utrecht is dit ook het geval. Vanuit de gemeente Utrecht wordt sport namelijk als belangrijk middel gezien om een bijdrage te leveren aan verschillende maatschappelijke vraagstukken. De gemeente Utrecht steunt tal van maatschappelijke initiatieven op het gebied van sport en bewegen onder de noemer ‘sport doet meer’. Onder de noemer ‘sport doet meer’ zetten sportverenigingen zich in om een bijdrage te leveren aan het helpen van maatschappelijke problemen (Sportnota gemeente Utrecht, 2017-2020). Hierbij wordt onder

andere sportaanbod gecreëerd voor kwetsbare groepen zoals vluchtelingen, asielzoekers en statushouders, met de achterliggende gedachte dat sport een positieve invloed heeft op het welzijn en de integratie van deze kwetsbare groepen.

Organisatorische context

Bij JongGras Sportbuddies zijn verschillende actoren betrokken. Het blijkt dat Academie van de Stad vraaggestuurd werkt. Dit betekent dat zij samen met de gemeente Utrecht gaan kijken wat er speelt in de stad. In het geval van JongGras Sportbuddies speelde het integratievraagstuk. Vanuit de afdeling Asiel en Integratie binnen de gemeente Utrecht is daarmee de vraag bij Academie van de Stad neergelegd om een bijdrage te kunnen leveren aan het integratievraagstuk. De gemeente Utrecht is dus de opdrachtgever. In samenwerking met de gemeente Utrecht wordt vervolgens gekeken hoe dit integratievraagstuk opgelost kan worden. Hierbij is ook de afdeling Sport van de gemeente Utrecht aangehaakt, die de visie delen dat sport als een goed middel gezien kan worden om het integratievraagstuk op te lossen in de stad. Bij het project JongGras Sportbuddies zelf zijn verschillende andere actoren betrokken. Zo heeft JongGras Sportbuddies te maken met een stadsnetwerk en een sportnetwerk. Binnen het stadsnetwerk zitten organisaties zoals stichting Nidos, Welkom in Utrecht en vluchtelingenwerk. Dit zijn allemaal organisaties die werken met vluchtelingen en statushouders, waardoor ze een groot netwerk en een grote mate van expertise hebben op dit gebied. Naast het stadsnetwerk heeft JongGras Sportbuddies ook nog een sportnetwerk. Hierbij zijn diverse sportorganisaties en sportverenigingen aangesloten. Een sportorganisatie die binnen het sportnetwerk valt is onder andere SportUtrecht. De verschillende sportverenigingen die in het sportnetwerk zitten hebben vanuit eerdere jaren al ervaring met het opnemen van statushouders en kunnen dus door studentcoaches gemakkelijk benaderd worden.

1.7 Relevanties

Wetenschappelijke relevantie

Het blijkt dat er binnen de wetenschappelijke literatuur weinig onderzoeken zijn die de functie van sport als middel voor integratie in twijfel trekken (Spaaij, Broerse, Oxford, Luguetti, Mc Lachlan, McDonald, Klepac, Lymbery, Bishara & Pankowiak, 2019). De assumptie die sterk aanwezig is binnen de huidige wetenschappelijke literatuur is dat sportactiviteiten migranten meer kunnen leren over de cultuur van een land, het mogelijkheden biedt om sociale

connecties op te bouwen, het de taal verbetert en het de gezondheid versterkt (Spaaij et al., 2019). Het discours is dat sport helpt bij de integratie, maar aangezien het voor sportverenigingen een flinke taak is die ze erbij krijgen, is het nodig dat we meer inzicht krijgen in of het eigenlijk wel zo werkt. Ook omdat andere onderzoeken aantonen dat sport exclusie in de hand kan werken, of negatieve gevolgen heeft als agressie richting vluchtelingen binnen het sportveld, is het belangrijk om de onderliggende machtsstructuren die hiervoor zorgen te onderzoeken. In dit onderzoek wordt daarom een poststructuralistische benadering naar de rol van sport als middel voor integratie gehanteerd. Een benadering die door Spaaij et al. (2019) als ontbrekend wordt gezien binnen de huidige wetenschappelijke literatuur. Vanuit een poststructuralistisch perspectief zal door middel van een discoursanalyse nader onderzocht worden welke discoursen over sport als middel voor integratie ge(re)produceert worden door studentcoaches en statushouders. In dit onderzoek wordt, in tegenstelling tot vele andere onderzoeken over sport en integratie, alle actoren binnen een geheel sportproject meegenomen. Dit zijn de studentcoaches, statushouders, maar ook de context van de sportvereniging. Hierdoor worden de machtsstructuren tussen de verschillende actoren binnen het sportproject zichtbaar en wordt inzichtelijk gemaakt hoe discoursen over sport als middel voor integratie een positivistische beeld over sport in stand houden. Dit is belangrijk, omdat een positivistische kijk op de rol van sport een groter belang krijgt vanaf 2021, met een nieuwe wet omtrent de inburgering van statushouders.

Maatschappelijke relevantie

Vanaf 2021 wordt de Nieuwe Wet Inburgering ingevoerd. Hierbij krijgen gemeenten een grotere regierol bij de integratie van inburgeraars. Elke inburgeraar krijgt een persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP) opgesteld. Binnen 6 weken moeten gemeenten een PIP opstellen waarin afspraken gemaakt zijn over inburgering, participatie, ontzorgen en begeleiding (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2019). Bij de invulling van het PIP zijn onder andere afspraken met sportverenigingen van belang. De gemeente evalueert via periodieke contactmomenten de voortgang van het PIP. Hierbij kan informatie van bijvoorbeeld sportverenigingen van belang zijn en input leveren voor een aanpassing van het PIP van een inburgeraar.

Hedendaags werken sportverenigingen, buurtcoaches en sportprojecten zoals JongGras Sportbuddies vooral op basis van gemeentelijk beleid en eigen aannames binnen hun eigen project met betrekking tot de integratie van statushouders. De assumptie dat sport een perfect middel is voor integratie wordt als een vanzelfsprekendheid gezien, terwijl wetenschappelijke

onderzoeken hier geen eenduidige conclusie over geven. In Nederland weten we daarom nog te weinig van de daadwerkelijke rol die sport heeft bij de integratie van statushouders. Toch valt op te maken uit de plannen van de nieuwe wet, dat sport een zeer belangrijke plek krijgt binnen het integratiebeleid van de gemeente Utrecht.
Door middel van dit onderzoek wordt inzichtelijk gemaakt welke rol sport heeft bij de integratie van statushouders. Hiermee wordt duidelijk welke discoursen er over sport als middel voor integratie zijn en of dit bijdraagt aan integratievraagstukken van statushouders. Door dit inzichtelijk te maken komen er nieuwe aanvullingen omtrent de rol van sport en sportverenigingen bij het opstellen van een PIP. Via deze aanvullingen kunnen sportprojecten zoals JongGras Sportbuddies hun werkwijze en beleid verbeteren en kan de integratie van inburgeraars via sport verbeterd worden.

1.8 Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk is ingegaan op de aanleiding en probleemstelling in dit onderzoek. Aan de hand daarvan zijn de onderzoeksvraag en bijbehorende deelvragen opgesteld. Vervolgens is aangetoond wat de context is van dit onderzoek en uitgelegd waarom dit onderzoek een bijdrage kan leveren op maatschappelijk alsmede wetenschappelijk gebied.

In hoofdstuk 2 zal de wetenschappelijke literatuur omtrent (re)productie van discoursen over sport als middel voor integratie worden toegelicht en aangegeven worden waarom dit van belang is voor dit onderzoek. Vervolgens zal in hoofdstuk 3 de theoretische lens beschreven worden, waaruit dit onderzoek wordt belicht. Hierbij wordt gebruik gemaakt van verschillende theoretische concepten.

In hoofdstuk 4 zal de methodologie van dit onderzoek beschreven worden. Hierbij wordt ingegaan op het onderzoeksperspectief en worden de gekozen onderzoeksmethoden beschreven, waarna afgesloten wordt met de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek.

In hoofdstuk 5 worden de resultaten van dit onderzoek beschreven aan de hand van het theoretisch kader. Hierbij wordt dus een verbinding gemaakt tussen het theoretisch kader en de empirische resultaten. Vervolgens zal in hoofdstuk 6 antwoord gegeven worden op de hoofdvraag aan de hand van de opgestelde deelvragen. Tot slot volgen in hoofdstuk 7 nog een aantal aanbevelingen voor het project JongGras Sportbuddies en de gemeente Utrecht.

Hoofdstuk 2 Literatuurstudie

Binnen deze literatuurstudie zal aandacht worden besteed aan de verschillende discoursen die binnen de westerse samenleving heersen over sport als middel voor integratie. Hiervoor zijn verschillende artikelen bestudeert die empirische onderzoeken hebben gedaan naar de (re)productie van discoursen over sport als middel voor integratie. Er zijn wetenschappelijke artikelen bestudeerd die aantonen hoe discoursen over sport als middel voor integratie vanuit nationaal niveau wel en niet worden gereproduceerd op lokaal niveau. De bevindingen van de bestudeerde artikelen zullen gepresenteerd worden en verbonden worden aan de relevantie van dit onderzoek.

Het is belangrijk om te melden dat gedurende de bespreking van de wetenschappelijke literatuur omtrent het thema sport als middel voor integratie zowel empirische artikelen behandeld zullen worden die spreken over de effecten van deelname aan sport voor vluchtelingen, asielzoekers, statushouders als etnische minderheidsgroepen. Dit wordt gedaan aangezien de onderzoeker aanneemt dat de rol van sport als middel voor integratie eenzelfde effect heeft voor deze verschillende groepen (vluchtelingen, statushouders, asielzoekers en etnische minderheidsgroepen). Daarom zal de alomvattende term migranten worden aangehouden. Wanneer in de artikelen wordt gesproken over een specifieke groep (bijvoorbeeld vluchtelingen) zal die gehanteerde duiding aangehouden worden.

2.1 Verschillen in (re)productie discoursen

Integratie van migranten door middel van sport wordt in de westerse samenleving door veel beleidsmakers vaak als positief en makkelijk realiseerbaar gezien. In het integratiebeleid van westerse landen wordt daarom veelal uitgegaan van de gedachte ‘sport werkt altijd’. Zo heerst er bijvoorbeeld in Denenmarken het politieke discours dat sport de integratie van migranten kan verhogen (Agergaard & Sorensen, 2010). De assumptie binnen het beleid die gemaakt wordt, is dat sportclubs worden gezien als toegangspoorten tot de sociale gemeenschap, gedreven door gemeenschappelijk belang, acceptatie en respect (Agergaard & Sorensen, 2010). Binnen het integratiebeleid worden sportclubs vooral gezien als plaatsen waar de sociale en culturele integratie van etnische minderheidsgroepen versterkt worden. Agergaard & Sorensen (2010) hebben onderzocht in welke mate dit discours over sport als middel voor integratie terug te zien valt in de praktijken binnen sportverenigingen. Zij hebben bij voetbalverenigingen onderzocht welke strategieën omtrent het integratieproces gedaan

werden om getalenteerde spelers met een etnische minderheidspositie te laten integreren. Uit de resultaten bleek dat migranten welkom waren bij de club, maar dat ze zich moesten aanpassen aan de dominante normen. Er werd verwacht dat de spelers met een etnische achtergrond hun kwaliteiten aanpasten aan de Deense stijl van spelen en hun teamspirit (Agergaard & Sorensen, 2010). Het discours dat op de voetbalvereniging door coaches werd gehanteerd, was dat de vereniging als een plaats werd gezien waar bepaalde wetten, normen en waarden heersen, die je als nieuwkomer tot je moet nemen. Het blijkt dus dat er in de praktijk van een voetbalvereniging geen strategie van integratie werd gehanteerd, maar van assimilatie. Assimilatie is het proces waarbij de culturele identiteit wordt opgegeven en opgegaan wordt in de dominante cultuur (Berry, in Driessen, Doesborgh, Ledoux, van der Veen & Vergeer, 2003). Dit is anders dan in het beleid is vormgegeven. In het Deense immigratiebeleid werd de sportclub namelijk omschreven als een plek voor sociale en culturele integratie.

Aansluitend op de discoursen die heersen binnen het integratiebeleid in Denemarken, wordt ook in het integratiebeleid van Noorwegen de rol van sport als middel voor integratie aangehaald. Uit het onderzoek van Dowling (2019) blijkt dat het discours binnen het Noorse integratiebeleid was dat sportclubs werden gezien als openbare plekken die migranten een gevoel van verbondenheid kunnen bieden, mogelijkheden geven om de Noorse taal te leren en als een plaats waar de gezondheid wordt bevordert. Echter, binnen de dagelijkse praktijken in sportverenigingen werd integratie vormgegeven als vormen van assimilatie die migranten eerder uitsluiten dan integreren. Het bleek dat discoursen, komend vanuit nationaal niveau, zoals het leren van elkaars culturele identiteit, binnen de dagelijkse gang van de vrijwillige sportclubs vrijwel ondergeschikt werden. Binnen de sportverenigingen heerste andere discoursen, waarbij migranten als anders werden beschouwd. Migranten werden neergezet als mensen die de regels niet respecteerde of geen respect hadden ten opzichte van vrouwen. Ook werden migranten bijvoorbeeld niet goed genoeg bevonden voor de deelname aan ‘eigen culturele sporten’ zoals de hiking cultuur. Daarnaast bleek dat er een gevoel van angst was binnen sportverenigingen om wedstrijden te verliezen wanneer migranten meespeelden (Dowling, 2019). Een andere discours die onderscheidde werd, is dat migranten niet de nodige vaardigheden beschikte om in het team te kunnen spelen (Dowling, 2019). De sportvereniging werd gezien als een plaats die was voor competitie en winnen in plaats van een plek voor sociale inclusie. Dit zijn dus twee verschillende discoursen die met elkaar

botsen. Het discours van competitie en winnen in de sportvereniging tegenover het discours van sociale inclusie binnen het landelijke Noorse integratiebeleid.

Uit bovenstaande onderzoeken blijkt dat er zowel in het integratiebeleid van Denemarken als Noorwegen een discours heerst over de positieve waarde van sport als middel voor integratie. Dit discours wordt in de Noorse en Deense context echter niet op lokaal niveau gereproduceerd. Op lokaal niveau, dat wil zeggen in de sportverenigingen, heerst een geheel andere discours over hoe sport als middel voor integratie werkt dan op nationaal niveau. Deze bevindingen zijn relevant voor dit onderzoek, omdat in dit onderzoek tevens wordt gekeken hoe discoursen vanuit het beleid overeenkomen, dan wel verschillen met de discoursen die door actoren in de praktijk geproduceerd worden. Hoewel de bovengenoemde onderzoeken niet een specifiek project onderzoeken, maar kijken naar het integratiebeleid van de overheid, zijn er ook onderzoeken die zich richten op discoursen over sport als middel voor integratie binnen een specifiek project. Zo hebben Muller, Van Zoonen & De Roode (2008) onderzoek gedaan naar discoursen binnen de Amsterdam World Cup. De Amsterdam World Cup is een concreet voorbeeld waarbinnen de wijdverbreide overtuiging heerst dat deelname aan voetbaltoernooien kan dienen als een middel om complexe sociale kwesties, zoals multiculturele integratie, aan te pakken (Muller, van Zoonen & De Roode, 2008). Het project is namelijk opgericht met als doel om voetbal te gebruiken voor ontwikkeling, intercultureel respect en tolerantie. Muller et al. (2008) onderzoeken binnen dit project welke discoursen over de sociale impact van het toernooi en multiculturele integratie geproduceerd worden, en hoe deze discoursen hun eigen participatie legitimeert aan het toernooi. Uit de resultaten blijkt dat de verschillende actoren (organisatie, gemeente, deelnemende teams en toeschouwers) op hun eigen manier de sociale effecten van het project zagen. De heersende gedachten onder de organisatoren was dat het toernooi zou zorgen voor verbinding tussen de etnische minderheidsgroepen en de Nederlandse meerderheid. Binnen de gemeente heerste daarentegen het discours dat het toernooi als een mogelijkheid diende om meer bewustzijn te creëren van de grote multiculturele gemeenschap in Amsterdam. Echter, onder de deelnemende teams was het discours dat ze het toernooi zagen als een mogelijkheid om meer sociale cohesie binnen hun eigen gemeenschap te verkrijgen. De toeschouwers kwamen juist naar het toernooi om een goede tijd te hebben met hun vrienden van de eigen gemeenschap (Muller et al., 2008). Het discours van de sociale impact van het toernooi werd derhalve door alle verschillende actoren op een andere manier vormgegeven. De participanten aan dit toernooi konden hierdoor allemaal hun eigen overtuiging over de sociale impact van het

toernooi construeren. De algemene overtuiging over de sociale impact van het toernooi was hierdoor ondergeschikt. Het onderzoek van Muller, van Zoonen & De Roode (2008) sluit daarmee aan op de bevindingen van Agergaard & Sorensen (2010). De auteurs laten namelijk ook zien dat discoursen vanuit nationaal niveau (de organisatie) niet altijd worden gereproduceerd in de praktijk op lokaal niveau. De actoren hadden namelijk allemaal andere discoursen over de deelname van het toernooi.
Deze bevinding in het onderzoek van Muller et al. (2008) is van belang voor dit onderzoek, omdat het laat zien dat binnen een specifiek ontwikkelingsproject, waar sport als middel wordt gebruikt, discoursen op een andere manier gereproduceerd worden. In het kader van JongGras Sportbuddies zou dit ook het geval kunnen zijn, aangezien studentcoaches en statushouders mogelijk andere discoursen produceren dan de organisatie zelf.

2.2 Overeenkomsten in (re)productie discoursen

Net als in Denenmarken, Noorwegen en Nederland wordt ook in het Australisch immigratiebeleid verondersteld dat sport helpt bij de integratie van vluchtelingen. Deelname aan sport wordt omschreven als een manier om etnische en raciale barrières te verminderen en wordt als een platform gezien om vertrouwen op te bouwen (Jeanes, O' Connor & Alfrey, 2015). In het artikel van Jeanes et al. (2015) is gekeken hoe personeel dat werkzaam is met de integratie van vluchtelingen door sport, de gedachte binnen het huidige Australische immigratiebeleid in de praktijk vertalen. Uit het onderzoek blijkt dat er een aantal dominante discoursen zijn te identificeren die ingebed zijn geraakt in de praktijk, en die de manier waarop sportverenigingen en lokale overheden werken met jongeren met een vluchtelingenachtergrond vormgeven (Jeanes et al., 2015). In tegenstelling tot Denemarken, Noorwegen en Nederland blijkt het integratiebeleid in Australië gericht te zijn op vormen van assimilatie. In het integratiebeleid wordt de integratie van vluchtelingen gezien als nieuwe gemeenschappen die moeten opgaan in de bestaande structuren en systemen (Jeanes et al., 2015). Dit verschilt dus met integratie, waarbij vluchtelingen kunnen meedoen met het behoud van hun eigen culturele identiteit. In Australië is de gedachte van assimilatie gebaseerd op een historisch gevestigd model dat binnen het immigratiebeleid in Australië aanwezig is en waar men niet van af wil stappen. Dit komt omdat Australië een geschiedenis heeft waarbij integratie van vluchtelingen begrepen wordt in termen van assimilatie. Binnen de sportverenigingen heerst nog steeds een manier van handelen en doen, gevormd door historisch gevormde discoursen die binnen de Australische sport en het bredere klimaat van sociale beleid aanwezig zijn. Hierdoor is het bijna onmogelijk om vorm te geven aan een

andere benadering voor de integratie van vluchtelingen, zoals bijvoorbeeld een benadering die gericht is op sociale en culturele integratie van vluchtelingen. Kortom, uit dit onderzoek blijkt dat de discoursen op nationaal niveau over het algemeen hetzelfde zijn als de benadering die binnen sportverenigingen wordt gehanteerd. De bevindingen uit het onderzoek van Jeanes et al. (2015) zijn van belang voor dit onderzoek, omdat blijkt dat de discoursen over sport als middel voor integratie in het Australisch immigratiebeleid historisch vormgegeven zijn. Dit is belangrijk omdat er hierdoor een dominante gedachtegang in stand blijft, waardoor het handelen van individuen bepaald wordt. In dit onderzoek zal ook aandacht besteed worden aan welke rol de geschiedenis speelt bij de vormgeving van discoursen die JongGras Sportbuddies heeft over sport als middel voor integratie.

Aansluitend op het onderzoek van Jeanes et al. (2015) blijkt ook dat in het onderzoek van Barker- Ruchti, Barker, Sattler, Gerber & Puhse (2013) discoursen over sport gereproduceerd worden. De auteurs onderzoeken hoe vrouwelijke tweede generatie migranten praten over sport, gezondheid en het lichaam en hoe dit zich verhoudt tot discoursen over immigratie en sociale integratie. Hieruit blijkt dat discoursen worden overgenomen door vrouwelijke migranten. Barker-Ruchti et al. (2013) stellen namelijk dat tweede generatie vrouwelijke migranten gevormd zijn door een ‘gezondheidsdiscours’, dat heerst in Zwitserland. De relatie tussen sporten en een goede gezondheid werd door hun socialisatie in Zwitserland als een waarheid gezien. Dit laat zien dat tweede generatie vrouwelijke migranten een proces van assimilatie hebben doorgemaakt in plaats van integratie. Ze reproduceren namelijk de dominante gedachte die over sporten en de gevolgen voor de gezondheid heersen in Zwitserland en verwerpen hun eigen gedachte hierover. Volgens Barker-Ruchti et al. (2013) zijn hiervoor twee verklaringen. Ten eerste komt dit doordat de jonge vrouwen uit deze studie gesocialiseerd zijn door de schoolomgeving in Zwitserland. Ze zijn immers opgegroeid in Zwitserland. Ten tweede kunnen deze gedachte gevormd zijn door lokale media, reclame, fitnessbureaus en populaire televisieprogramma’s die allemaal ideeën over gezondheid overbrengen. Het gevolg hiervan is dat de jonge vrouwelijke tweede generatie migranten zich afzetten tegen de niet-westerse culturen en vormen van gezondheid die niet dominant zijn in Zwitserland, maar ook zorgen dat het dominante ‘witte’ gezondheidsdiscours in stand wordt houden (Barker-Ruchti et al., 2013). De bevindingen in bovengenoemd onderzoek zijn van belang voor dit onderzoek, omdat ook in de Nederlandse context de relatie tussen sport en gezondheid sterk aanwezig is. In dit onderzoek zal ook gekeken worden hoe het gezondheidsdiscours terug te zien valt binnen JongGras Sportbuddies en in hoeverre studentcoaches en statushouders dit binnen het project JongGras Sportbuddies reproduceren.

Hoofdstuk 3 Theoretische kader

3.1 technologies of discipline

Een belangrijk concept binnen de theorie van Michel Foucault is macht. Foucault (in Barker Ruchti et al., 2013) stelt dat macht overal is en het voor iedereen toegankelijk is en het tegelijkertijd dwingende effecten heeft. Een manier waarop macht uitgeoefend wordt is via 'technologies of discipline'. Dit concept beschrijft hoe dominante discoursen individuen tot productieve burgers kunnen maken. Een voorbeeld van een 'technologie of discipline' is 'normalization'. Dit is het proces waarbij individuen worden gevormd door een bepaalde reeks normen en idealen waaraan zij zich moet aanpassen en vervolgens op worden beoordeeld (Foucault, in Sanden, 2012). Individuen leren van hun omgeving wat de normen zijn en door de interacties die ze daarbij ondergaan worden hun overtuigingen en praktijken gevormd. Deze normen worden geproduceerd en bevestigd door discoursen die binnen de samenleving aanwezig zijn (Svender, Larsson & Redelius, 2012). 'Normalization' vindt vooral plaats via systemen binnen de samenleving, zoals bijvoorbeeld in sportverenigingen, waarbij er wordt ingespeeld op dat individuen voldoen aan de normen van de sport. Er vindt hierbij een constante controle van de omgeving op het gedrag van mensen plaats, wat ook wel wordt aangeduid met de term surveillance. Dit werkt op een manier waarbij de omgeving constant controleert en kijkt of iedereen handelt op een manier die past binnen de gevestigde normen (Sanden, 2012). Surveillance zou in het kader van JongGras Sportbuddies ook kunnen plaatsvinden. Studentcoaches zouden namelijk gedurende de begeleiding constant kunnen controleren of de statushouders zich aan de gevestigde normen binnen de Nederlandse (sport)cultuur houden. Dit betekent dat zij bijvoorbeeld controleren of statushouders zich wel aan de regels houden die binnen de Nederlandse sportcultuur gelden, zoals verplicht douchen na afloop of 'verplicht' een drankje doen na de wedstrijd. Technieken van surveillance zijn sterk gerelateerd aan praktijken van self-surveillance. Een voorbeeld waarmee aangetoond wordt hoe surveillance resulteert in self-surveillance is via het 'panopticon'. Het 'panopticon' is een metafoor die door Foucault (in Calhoun et al., 2012) gebruikt wordt om disciplinaire macht van discoursen op het individu te begrijpen. In het 'panopticon' observeren bewakers vanuit een centrale toren de gevangenen die in gescheiden cellen zitten. De gevangenen kunnen de bewakers niet zien, maar andersom kan dit wel. Dit zorgt ervoor dat de gevangen nooit weten wanneer ze exact geobserveerd worden. De angst van geobserveerd worden is constant aanwezig, waardoor ze door middel van zelfdiscipline de dominante normen tot zich nemen. Niemand in het bijzonder zorgt ervoor dat normen worden geïnternaliseerd, maar het

zijn de individuen die zelf hun overtuigingen en gedrag reguleren (van Amsterdam, 2012; Butchti et al., 2013; Calhoun et al., 2012). Er is hier dus sprake van self-surveillance. Volgens Shogan (in Grenfell & Rinehart, 2003) is de surveillance zoals beschreven in het 'panopticon' ook van toepassing binnen de sport. Zij veronderstellen dat, doordat sporters continu realiseren dat ze door sportcoaches gezien kunnen worden, zij zich uit zichzelf aan de bestaande normen gaan aanpassen en daardoor hun gedrag vormgeven aan de verwachtingen van de sport (Shogan, in Grenfell & Rinehart, 2003). Dit zou voor statushouders die gaan sporten in een Nederlandse sportverenigingen betekenen dat zij hun gewoonten en normen uit hun cultuur achter zich laten, omdat ze voelen dat zij continu onderdeel zijn van observaties door sportcoaches en ook studentcoaches. Hierdoor zullen zij hun eigen gedrag vormgeven aan de verwachtingen die gesteld worden binnen de Nederlandse manier van sporten in een sportvereniging.

3.2 De rol van kennis en waarheid binnen macht

Volgens Michel Foucault is macht sterk verbonden met kennis en waarheid. Foucault (in Calhoun et al., 2012) verondersteld dat macht onder andere gevormd wordt door kennis, wat vervolgens via discoursen wordt uitgeoefend op het individu. Het is belangrijk welke experts het heersende discours communiceren. In verschillende contexten is het belangrijk wie de betekenis van een discours communiceert en tegenover wie het discours wordt gecommuniceerd. Een dokter die bijvoorbeeld over medicijnen spreekt wordt serieus genomen en beschouwd als een expert, wat geduid kan worden als een vorm van kennis. Wanneer legitieme sprekers van een discours hun kennis communiceren en deze kennis serieus genomen wordt door de mensen dan wordt hetgeen zij zeggen ook als waar gezien (Shogan, 1999). Volgens Shogan (1999) worden coaches en sportwetenschappers als experts gezien binnen het discours van sport en controleren zij hiermee het discours van sport, waardoor zij bepalen wat als waar wordt gezien over sport. Dit geeft coaches een bepaalde vorm van macht (Shogan, 1999). Hierdoor kunnen coaches bijvoorbeeld praktijken van surveillance uitvoeren. Dit principe zoals beschreven door Shogan (1999) zou ook van toepassing kunnen zijn binnen JongGras Sportbuddies. De gemeente Utrecht en JongGras Sportbuddies zijn hierbij de experts op het gebied van sport als middel voor integratie. Zij zijn de legitieme sprekers omtrent dit onderwerp en kunnen daarmee bepalen wat als waar gezien wordt. Zij hebben hierdoor een vorm van macht tegenover de studentcoaches. Zij kunnen namelijk studentcoaches instrueren over hoe de integratie van statushouders moet plaatsvinden. Dit kan bijvoorbeeld door aan te geven dat studentcoaches een teamsport

moeten zoeken in plaats van een individuele sport, omdat statushouders bij een teamsport nieuwe mensen leren kennen. Hetzelfde principe geldt voor studentcoaches ten opzichte van statushouders. Studentcoaches belichamen de Nederlandse cultuur en zijn daardoor 'experts' op het gebied van de Nederlandse cultuur en weten hoe te gedragen binnen een sportvereniging. Zij kunnen hierdoor in de gaten houden of statushouders zich aan de normen van de Nederlandse (sport)cultuur houden. De norm is in dit geval dat statushouders zich moeten houden aan de regels die vanuit de Nederlandse (sport)cultuur gelden binnen de sportvereniging. Dit is bijvoorbeeld in de gaten houden of zij de juiste kledingvoorschriften aanhouden, zoals het dragen van zaalschoenen in een zaal. Door hun kennis en positie als expert hebben zij een bepaalde vorm van macht in de begeleiding van statushouders.

3.3 Governmentality

Een ander belangrijk concept binnen de theorie van Michel Foucault die sterk verweven is met macht is 'governmentality'. De term 'governmentality' wordt gezien als technieken en procedures voor het sturen van menselijk gedrag. Vanuit het oogpunt van iemand die tracht te regeren wordt menselijk gedrag als iets beschouwd dat gereguleerd, gecontroleerd, en gevormd kan worden om specifieke doelen te bereiken (Dean, 2010). Onderzoekers die 'governmentality' centraal zetten in hun studie zijn geïnteresseerd in regulaties van populaties met als voorwaarde dat dit gedaan wordt om rationeel menselijk gedrag vorm te geven (Dean 2010). De controle of macht wordt namelijk uitgeoefend via impliciete en expliciete regels, die zich niet direct richten op het individu, maar meer in het gehele milieu circuleren waardoor ze voor iedereen bekend zijn (Knoppers, Jacobs, Smits, 2017). 'Govermentality' richt zich tevens op praktijken waarbij individuen hun eigen gedrag vormgeven en ze onderdeel worden van self-surveillance. Dit betekent dat de praktijken vanuit de overheid die het rationeel menselijk gedrag vormen, moeten worden verbonden aan de keuzes, aspiraties, verlangens en benodigdheden van individuen of groepen (Dean, 2010). Het is volgens Agergaard (2012) belangrijk om het denken en de rationaliteit van verschillende beleidsonderwerpen te onderzoeken en mee te nemen welke beleidsinstrumenten worden gebruikt om specifiek beleid uit te voeren. Deze instrumenten vormen namelijk het gedrag van groepen en individuen. 'Govermentality' betreft namelijk een scala aan praktijken en technieken, uitgevoerd door verschillende actoren, die gericht zijn op het vormen, begeleiden en sturen van het gedrag en de acties van individuen en groepen in bepaalde richtingen (Agergaard, 2012). Agergaard (2012) stelt dat, om verschillende vormen van overheidsdenken

te herkennen, we verschillende assumpties in twijfel moeten trekken en hun manier van denken moeten onderzoeken.

Volgens Dean (2010) kunnen vier verschillende dimensies van 'govermentality' worden gebruikt om de georganiseerde praktijken vanuit de overheid te analyseren. Ten eerste kunnen individuen via 'rationalities' worden beïnvloed. 'Rationalities' zijn denkwijzen die ernaar streven om relatief duidelijk, systematisch en expliciet te zijn over hoe dingen zijn of zouden moeten zijn (Dean, 2010). 'Rationalities' zijn daarmee discoursen die gebruikt worden om te regeren. Door het gebruik ervan te analyseren kan de macht van discoursen begrepen worden. Een voorbeeld van een 'rationality' binnen het beleid van JongGras Sportbuddies is dat het sporten in een sportvereniging de integratie van statushouders versnelt en verbetert. Het is een 'rationality' binnen JongGras Sportbuddies, ingegeven door de gemeente Utrecht die, op basis van het sport als middel voor integratie discours, aangeeft op welke manier dit via sport het beste gedaan kan worden.

Een ander belangrijk concept om de georganiseerde praktijken vanuit de overheid te analyseren is 'technologies'. Als 'governmentality' erop gericht is om bepaalde doelen te bereiken of streeft naar het realiseren van haar waarden, dan zal het hiervoor bepaalde 'technologies' moeten gebruiken. Technologies zijn bepaalde manieren die worden gebruikt om autoriteit uit te oefenen en die daarmee 'rationalities' in stand houden (Dean, 2010). Als voorbeeld van een 'technology' kan een nieuwsbericht worden genomen, waarin te lezen valt dat statushouders door te sporten in een sportvereniging geïntegreerd zijn in de samenleving. Hierdoor worden de 'rationalities', in dit geval dat het sporten in sportvereniging het integratieproces versterkt, bevestigd en in stand gehouden. Het gevolg hiervan is dat het discours dat sport werkt voor de integratie van statushouders kan leiden tot een 'regime of truth'. Er is sprake van een 'regime of truth' wanneer verschillende typen discoursen als waar gezien worden en door de samenleving geaccepteerd zijn. Foucault (in Calhoun et al., 2012) stelt dat iedere maatschappij een eigen 'regime of truth' heeft. Dit betekent dat er binnen elke maatschappij heersende discoursen zijn die gezien worden als 'common sense' of feitelijk waar (Calhoun et al., 2012; Jacobs, Smits & Koppers, 2016). Dit betekent bijvoorbeeld dat integratie door middel van sport als 'common sense' wordt gezien, omdat er verondersteld wordt dat dit de integratie bevordert.

Een derde aspect dat volgens Dean (2010) nodig is om georganiseerde praktijken vanuit de overheid te analyseren is 'culture'. Hiermee wordt bedoeld dat bepaalde dingen op geroutineerde en een geritualiseerde manier op bepaalde plaatsen worden gedaan (Dean,

2010). Het is hierbij van belang hoe collectieve gedachten opereren in onze geroutineerde manier van dingen doen. Hierbij dient gekeken te worden hoe deze collectieve gedachten ingebed zijn in bijvoorbeeld ons beleid (Dean, 2010). In de sport hebben wij bijvoorbeeld een dominante sportcultuur. Hierbinnen heersen verschillende collectieve gedachten, ofwel discoursen. Een voorbeeld hiervan is het vrijwillige karakter dat sportverenigingen in Nederland hebben. In Nederland zijn sportverenigingen vrijwilligersorganisaties met een ledendemocratie (Van Bottenburg, 2007). Dit betekent dat formeel gezien de leden gezamenlijk het beleid van de sportvereniging kunnen bepalen en dat er van leden verwacht wordt dat zij een vrijwilligerstaak doen binnen de sportvereniging. Volgens Boessenkool (2011) is het vrijwillige karakter binnen de sportcultuur in Nederland daarmee uniek ten opzichte van andere organisatievormen. Een ander voorbeeld is dat de sportvereniging in Nederland naast sporten ook een gezelligheidsfunctie heeft (van Bottenburg, 2007). Dit betekent dat het discours binnen de Nederlandse sportcultuur vanzelfsprekend is om bijvoorbeeld na de wedstrijd een drankje met het team in de sportkantine te doen.
Een vierde aspect van 'governemntality' is 'history'. Dit concept is sterk gerelateerd aan 'culture'. Bij 'history' dient gekeken te worden naar hoe regels die gelden binnen de sportcultuur zich over de tijd heen gevormd hebben en hoe dit uiteindelijk heeft geleid tot het inzetten van sport als middel voor integratie. Waar sportverenigingen voorheen zich vooral richten op de kernactiviteit sport, en passie voor de sport het centrale en verbindende cultuuraspect vormde, zien we tegenwoordig steeds meer dat andere partijen sport en de sportvereniging als middel zien om andere doelen buiten de sport te bereiken (Boessenkool, 2011; Boessenkool, Lucassen & Waardenburg, 2011). Vroeger hadden sportverenigingen een hele eigen cultuur. Zo kenden we allemaal wel de ballotagecommissies binnen sportverenigingen die kandidaten van eenvoudige komaf buiten moesten houden. Nieuwe leden konden alleen worden voorgedragen door bestaande leden en moesten dan hun oordeel van de ballotagecommissie afwachten. Ook werden er vanuit de werkende klasse sportvereniging opgericht. Denk bijvoorbeeld aan de Philips Sportvereniging (PSV). In de jaren 1900-1960 waren sportclubs vooral verdeeld vanwege de verzuiling. Katholieke en protestantse sportverenigingen dienden als middel voor de binding van jongeren van dezelfde zuil. Echter na de jaren zestig vond er ontzuiling plaats binnen de sportvereniging. Er werd veel meer aandacht gegeven aan sportverenigingen door gemeenten, waardoor faciliteiten sterk verbeterd werden. Echter zorgde de overheidssteun er ook voor dat de autonomie van sportverenigingen steeds minder werd (Van der Roest, 2018). Sportverenigingen moeten hedendaags gezien worden als 'open clubs'. Dit betekent dat sportverenigingen voor iedereen

toegankelijk moeten kunnen zijn. Zo hebben door de tijd heen sportverenigingen zich ontwikkeld van homogene gesloten clubs naar clubs die voor iedereen bereikbaar zijn (Van der Roest, 2018). Dit betekent dat sportverenigingen hedendaags als perfecte plekken worden gezien om de integratie van statushouders te realiseren.

3.4 De zichtbaarheid van statushouders in de sportvereniging

Als we kijken naar de deelname van sport dan zien we dat het mee kunnen en mogen doen voor geprivilegieerde groepen meer vanzelfsprekend is. Voor witte mensen is bijvoorbeeld hun huidskleur niet iets waar ze op worden beoordeeld of aangesproken binnen de sportvereniging. De meer geprivilegieerde groepen bepalen over het algemeen ook meer de normen en verenigingscultuur binnen de sportvereniging, dus hetgeen als normaal of vanzelfsprekend wordt geworden (Elling, in van der Roest, 2018). Volgens Puwar (2004) worden minderheidsgroepen zoals migranten vaak gezien als 'space invaders', ofwel indringers. Zij behoren volgens Puwar (2004) niet tot de somatische norm. De somatische norm is de norm die aangeeft wie zich historisch gezien in een bepaalde ruimte mogen bevinden. Minderheidsgroepen worden door de somatische norm eerder zichtbaar en neergezet als ergens anders bijhorend. Wanneer je niet tot deze somatische norm behoort word je volgens Puwar (2004) vaak op een andere manier aangekeken of behandeld. Puwar (2004) noemt dit ook wel 'the look'. Binnen sportverenigingen kan dit voor statushouders als een belemmering of probleem worden gezien, omdat zij in deze context meer opvallen vanwege hun culturele achtergrond. Het is daarom niet zo vanzelfsprekend dat minderheidsgroepen zich binnen sportverenigingen volledig geaccepteerd voelen. Puwar (2004) stelt dat minderheidsgroepen altijd een bepaalde druk kunnen blijven voelen, omdat ze zich nog steeds anders voelen behandeld vanwege hun culturele achtergrond. Ondanks dat minderheidsgroepen aan alle verwachtingen en eisen kunnen voldoen, voelen zij zich niet exact hetzelfde als de rest. Dit is een proces dat door Puwar (2004) het 'Don Quixote effect' genoemd wordt. Dit betekent dat statushouders, wanneer zij lid zijn geworden van een sportvereniging, nog steeds de 'druk van het water' kunnen voelen, in tegenstelling tot autochtone Nederlanders, die zich als 'een vis in het water voelen'.

De Nederlandse sportvereniging kan volgens Puwar (2004) gezien worden als een plek die gemaakt is voor mensen die bekend zijn met de Nederlandse culturele normen en waarden die heersen in de sportvereniging. De statushouders daarentegen zijn hier niet bekend mee, maar worden wel beoordeeld op hun gedrag binnen de Nederlandse sportvereniging. De Nederlandse sportvereniging is volgens Puwar (2004) hierdoor een 'ill fitting suit'. Dit

betekent dat de sportvereniging voor statushouders door de ogen van Puwar (2004) gezien kan worden als een 'kostuum dat niet passend is'. Het gevolg hiervan is dat wanneer statushouders een fout maken dit veel sneller opvalt. Hierdoor liggen de standaarden voor statushouders hoger dan voor autochtone Nederlanders. Statushouders kunnen zich minder permitteren, omdat ze een zichtbare positie bekleden.

Hoofdstuk 4 Data en methode

4.1 Onderzoeksperspectief

Binnen dit onderzoek wordt een poststructuralistisch perspectief aangehouden om te analyseren welke discoursen studentcoaches en statushouders over sport als middel voor integratie (re)produceren en welke invloed macht hierin speelt. Het poststructuralistisch perspectief zorgt ervoor dat we vragen kunnen stellen die buiten ons oppervlak en cultureel (gewoonlijk) gedeelde verstand over hoe wij de wereld begrijpen ligt (Gavey, 2011). Hierdoor zorgt dit perspectief ervoor dat we verder kijken dan de vanzelfsprekende ideeën die we hebben. Het zorgt ervoor dat we meer begrijpen van complexiteiten en tegenstrijdigheden die onze ervaring van de wereld vormgeven (Gavey, 2011). In tegenstelling tot het structuralisme, waar discoursen als een tijdloos systeem worden beschouwd, worden discoursen binnen het poststructuralisme gezien als een reeks historisch specifieke normen die betwist kunnen worden (Miller, 1998). Het poststructuralistisch perspectief is bijzonder geïnteresseerd in de vorming van machtsverhoudingen en bekritiseert hoe discoursen worden gebruikt voor dominantie (Taylor, Potrac, Nelson, Jones, Groom, 2017). Het poststructuralistisch perspectief verwerpt daarmee positivistische opvattingen over sport als middel voor integratie en brengt de praktijken, die dienen om volgzaamheid te brengen, in kaart. Deze kritische benadering van het poststructuralisme sluit daarom perfect aan binnen dit onderzoek, aangezien in dit onderzoek heersende discoursen over sport als middel voor integratie in twijfel worden getrokken en in kaart wordt gebracht hoe discoursen machtsstructuren creëren. Hierdoor kan ook beter worden begrepen hoe machtsverhoudingen in stand worden gehouden.

4.2 Respondenten

Binnen dit onderzoek zijn studentcoaches, studentcoördinatoren, statushouders en de projectcoördinator binnen het project JongGras Sportbuddies geïnterviewd. In totaal zijn vier studentcoaches, vijf statushouders, twee studentcoördinatoren en een projectcoördinator geïnterviewd.

Studentcoaches & studentcoördinatoren

De studentcoaches en studentcoördinatoren zijn allemaal dit jaar verbonden aan het project JongGras Sportbuddies. Binnen deze groep studentcoaches en studentcoördinatoren zijn twee vrouwen en vier mannen te onderscheiden, die allemaal variëren in de leeftijden van 19 tot 24 jaar. Zij zijn allemaal bij het project JongGras Sportbuddies terecht gekomen vanuit een hbo of universitaire stage. Alle studentcoaches en studentcoördinatoren zijn gekozen, omdat zij binnen het project JongGras Sportbuddies allemaal minimaal eén statushouder hebben begeleid richting een passende sportvereniging. De studentcoördinatoren hebben, naast hun begeleidende rol van de studentcoaches, ook beide een statushouder begeleid richting een passende sportvereniging. Daarom zal ook hun rol in de begeleiding van een statushouder meegenomen worden in dit onderzoek.

Statushouders

De statushouders die zijn geïnterviewd varieerden tussen de leeftijden 17 tot en met 40 jaar en kwamen uit vijf verschillende landen. Zij hebben allemaal een niet-westerse achtergrond. Zij komen respectievelijk uit Afghanistan, Pakistan, Irak, Jemen en Syrië. Hierdoor hebben zij allemaal een verschillende culturele achtergrond en zijn ze een goede afspiegeling van de doelgroep statushouders. Alle geïnterviewde statushouders zijn mannen en wonen minimaal anderhalf jaar in Nederland. Alle statushouders hebben deelgenomen aan het buddytraject van JongGras Sportbuddies. Zij hebben allemaal minimaal eén (proef)training gehad bij een Nederlandse sportvereniging. Drie statushouders hebben dit jaar deelgenomen en twee statushouders hebben het afgelopen jaar deelgenomen. De twee statushouders die het afgelopen jaar hebben deelgenomen zijn allebei lid van een Nederlandse sportvereniging.

Projectcoördinator

De projectcoördinator is geïnterviewd wegens de bredere kennis over het project JongGras Sportbuddies. De projectcoördinator is twee jaar geleden betrokken geweest bij de oprichting van het project en kan daardoor onder andere vertellen over de beweegredenen om het project JongGras Sportbuddies op te starten. Daarnaast zorgt het interviewen van de projectcoördinator ervoor dat de verschillende partners van JongGras Sportbuddies inzichtelijk worden gemaakt. Hierin komt onder andere meer duidelijkheid over de relatie tussen de gemeente Utrecht en het project JongGras Sportbuddies. Daarnaast wordt hierdoor ook meer duidelijk over de gehele organisatorische context van het project.

4.3 Onderzoeksmethode

Semigestructureerde interviews

Binnen dit onderzoek zijn semigestructureerde interviews afgenomen. Alle interviews zijn vanwege coronamaatregelen digitaal afgenomen. Wegens een taalbarrière zijn twee van de vijf interviews met statushouders in het Engels gedaan. Dit is echter niet heel erg van invloed geweest op het onderzoek. Alle resterende interviews met zowel studentcoaches, statushouders, studentcoördinatoren en de projectcoördinator zijn in het Nederlands opgenomen. De interviews hadden allemaal bepaalde onderwerpen die als rode lijn dienden. Deze onderwerpen waren groepsafhankelijk, maar hadden wel een overeenkomstig karakter. De onderwerpen die aan de studentcoaches en studentcoördinatoren gevraagd zijn betroffen: vragen over het project JongGras Sportbuddies, vragen over de betekenis van sporten in een sportvereniging, vragen over de betekenis van sport als middel en vragen over de communicatie met de statushouder.

De interviews met de statushouders betroffen iets andere onderwerpen dan de vragen met de studentcoaches en studentcoördinatoren. Deze onderwerpen waren: vragen over de betekenis van sporten in een vereniging, vragen over ervaren culturele verschillen binnen de sportvereniging, vragen over de betekenis van sport als middel en vragen over de communicatie en begeleiding van studentcoaches. Alle interviews zijn opgenomen en vervolgens getranscribeerd.

Documentanalyse

In dit onderzoek zijn verschillende documenten van JongGras Sportbuddies geanalyseerd. Zo zijn onder andere de website, het handboek van JongGras Sportbuddies en verschillende brochures vanuit JongGras Sportbuddies geanalyseerd. Dit is gedaan om een beter beeld te krijgen over de heersende gedachte die binnen JongGras Sportbuddies over sport als middel voor integratie aanwezig zijn. Daarnaast kreeg de onderzoeker een beter beeld over de verschillende communicatiekanalen die door JongGras Sportbuddies werden gebruikt om deze gedachte over sport als middel voor integratie te verspreiden.

Participerende observaties

Volgens Boeije (2010) bestaat de methode van observatie uit verschillende gradaties waarin de onderzoeker observeert wat mensen doen, wat mensen weten en wat mensen maken en gebruiken. De onderzoeker heeft gebruikt gemaakt van participerende observatie, omdat hij

zelf ook studentcoach is binnen JongGras Sportbuddies. Hierdoor heeft de onderzoeker een beter beeld gekregen van de ervaringen die studentcoaches en statushouders hebben over sport als middel voor integratie. Daarnaast kon de onderzoeker hierdoor een band opbouwen, waardoor hij tijdens de interviews een diepgaand gesprek kreeg. Tevens kon de onderzoeker door zijn rol als studentcoach bij verschillende bijeenkomsten en uitjes aanwezig zijn. Dit zijn onder andere intervisies en uitjes. Intervisies worden door JongGras Sportbuddies maandelijks georganiseerd voor de studentcoaches. Tijdens deze intervisies worden allerlei problemen besproken waar studentcoaches in hun begeleiding van een statushouder tegenaanlopen.
De verschillende uitjes die door JongGras Sportbuddies georganiseerd waren zijn onder andere een boulderclinic en het bezoek aan het Humanity house in Den Haag. De boulderclinic was georganiseerd voor zowel studentcoaches als statushouders, terwijl het bezoek aan het humanity house alleen georganiseerd was voor studentcoaches.

4.4 Data-analyse

De interviews met de actoren binnen JongGras Sportbuddies zijn geanalyseerd middels drie methoden van coderen, namelijk open, axiaal en selectief coderen. Dit is gedaan aan de hand van het codeerprogramma Nvivo. Hieronder zal geschetst worden hoe deze manieren van coderen eruitzien:
Open coderen: Het open coderen wordt gezien als de eerste fase van het coderen binnen het onderzoeksproject. Tijdens het open coderen worden fragmenten uit de interviews met elkaar vergeleken, gegroepeerd neergezet in categorieën met hetzelfde onderwerp en vervolgens gelabeld aan een code. Het resultaat is dat er een hele lijst met verschillende fragmenten komt die weergegeven zijn in (overeenkomstige) codes (Boeije 2010).
Axiaal coderen: Tijdens het axiaal coderen worden de codes die gegeven zijn tijdens het open coderen verbonden en geclusterd. Tijdens deze fase wordt er een verschil gemaakt tussen de categorieën waarbij duidelijk wordt welke een belangrijk rol spelen in het onderzoek en welke categorieën om deze belangrijke categorieën heen staan. Het doel van het axiaal coderen is derhalve om erachter te komen welke elementen (codes) in het onderzoek een dominante rol spelen en welke een minder dominante rol (Boeije, 2010).
Selectief coderen: Tijdens het selectief coderen het is het doel om de categorieën die in eerder stadium gemaakt zijn te verbinden om te laten zien wat je data echt laat zien voor je onderzoek. Tijdens deze fasen worden codes vaak ook gerelateerd aan theoretische concepten vanuit je theoretisch kader (Boeije, 2010).

4.5 Rol van de onderzoeker

Volgens Boeije (2010) is de onderzoeker zelf ook een instrument binnen het onderzoek. Om de kwaliteit van dit onderzoek te waarborgen, is het van belang om mijn eigen rol als onderzoeker in dit onderzoek te beschrijven. Gedurende dit onderzoek was de onderzoeker zelf ook studentcoach bij JongGras Sportbuddies. Hierbij heeft de onderzoeker een statushouder begeleid richting een sportvereniging. Deze positie van de onderzoeker kan van invloed zijn op de uitkomsten van dit onderzoek. De kennis die de onderzoeker van het project had, kan bijvoorbeeld een sturende rol hebben gespeeld binnen dit onderzoek. Tijdens de dataverzameling heeft de onderzoeker getracht zo objectief mogelijk te werk te gaan. Dit heeft de onderzoeker gedaan door zo min mogelijk zijn eigen mening naar voren te laten komen. Dit betekent dat de onderzoeker geen sturende vragen heeft gesteld, maar deze vragen zo neutraal mogelijk heeft geformuleerd. De onderzoekspositie van de onderzoeker brengt ook diverse voordelen met zich mee. Doordat de onderzoeker zelf actief is binnen JongGras Sportbuddies kon die op een gemakkelijke wijze aan verschillende respondenten komen. Daarnaast heeft de onderzoeker door zijn positie ook verschillende observaties en aantekeningen kunnen maken die meegenomen kunnen worden in dit onderzoek.

4.6 Validiteit en betrouwbaarheid

Validiteit

Validiteit wordt vaak gedefinieerd als de mate waarin een instrument meet wat het beweert te meten (Kimberlin & Winterstein, 2008). Validiteit is te onderscheiden in interne en externe validiteit. Interne validiteit onderzoekt of de manier waarop een onderzoek is ontworpen, uitgevoerd en geanalyseerd, betrouwbare antwoorden op de onderzoeksvragen in het onderzoek mogelijk maakt (Andrade, 2018). Externe validiteit bekijkt of de bevindingen van een studie gegeneraliseerd kunnen worden naar een andere context (Andrade, 2018). De resultaten van het onderzoek moeten in andere situaties ook kunnen gelden (Boeije, 2010). In dit onderzoek is echter een specifieke case onderzocht waarbij de focus niet op generaliseerbaarheid lag, maar op hoe het handelen en doen van individuen tot stand komt. Hiermee komen verschillende gedachten van individuen naar boven die in het licht van een andere context beoordeeld kunnen worden. Dit onderzoek heeft zich afgespeeld binnen een specifiek project waarbij de focus is op sport en integratie. De specifieke context die aan het project verbonden zit, maakt het lastig om dit onderzoek te generaliseren naar andere

contexten. Daarnaast is er maar een beperkt aantal respondenten geïnterviewd, waardoor de externe validiteit moeilijk te waarborgen valt.
Een belangrijk aspect om de interne validiteit van het onderzoek te verhogen is geloofwaardigheid. Een techniek die volgens Lincoln & Guba (in Smith, 2016) de geloofwaardigheid van een onderzoek verhoogt, is als de onderzoeker zich een bepaalde tijd onderdompelt in het te onderzoeken veld, zodat hij de sociale setting waarin het probleem onderzocht moet worden beter begrijpt. In dit onderzoek heeft de onderzoeker actief deelgenomen aan een project om het te onderzoeken probleem beter te kunnen begrijpen. Hij is namelijk zelf ook studentcoach geweest waardoor hij de gehele problematiek omtrent het te onderzoeken onderwerp beter begrijpt. Daarnaast heeft de onderzoeker verschillende intervisies en activiteiten bijgewoond en meegenomen in dit onderzoek. Een ander aspect dat Licoln & Guba (in Smith, 2016) noemen om de interne validiteit te verhogen is dat het belangrijk is om vanuit meerdere perspectieven de onderzoeksvraag te onderzoeken. In dit onderzoek is dat gedaan door meerdere theoretische perspectieven mee te nemen. Er is namelijk gebruik gemaakt van zowel Puwar (2004) alsmede Foucault (in Calhoun et al., 2012) om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Ook is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van meerdere onderzoeksmethoden, zoals interviews, documentenanalyse en participerende observatie. Hierdoor wordt de interne validiteit van het onderzoek verhoogd.

Betrouwbaarheid

Een ander belangrijks aspect, naast de validiteit van het onderzoek, is de betrouwbaarheid van een onderzoek. Betrouwbaarheid wordt gedefinieerd als de mate waarin resultaten consistent zijn en er een nauwkeurige weergave van de totaal onderzochte populatie wordt gegeven. Een onderzoek is betrouwbaar als de resultaten onder een vergelijkbare methodologie kunnen worden gereproduceerd (Golafshani, 2003). De betrouwbaarheid in dit onderzoek wordt vergoot doordat statushouders uit vijf verschillende landen zijn onderzocht. Hierdoor kan met meer zekerheid uitspraak worden gedaan of de resultaten uit dit onderzoek binnen de context van JongGras Sportbuddies ook gelden voor de andere statushouders die deelnemen aan het project JongGras Sportbuddies. Hetzelfde geldt voor de studentcoaches. Vrijwel alle studentcoaches van het project zijn geïnterviewd waardoor de resultaten dus representatief zijn voor de groep studentcoaches in het geheel.

Hoofdstuk 5 Resultaten & analyse

In het hoofdstuk resultaten & analyse zullen de belangrijkste uitkomsten uit de interviews gepresenteerd worden. Hierbij is de indeling gemaakt op basis van de vier verschillende dimensies van Govermenatlity (Dean, 2010). Deze dimensies zijn: Rationalities, technologies, culture, en history. Daarnaast zijn de uitkomsten van de interviews geanalyseerd aan de hand van het theoretisch kader, waarbij gebruikt is gemaakt van de diverse theoretische concepten van Michel Foucault en Puwar.

5.1 Rationalities

Een eerste aspect van governmentality is volgens Dean (2010) rationality. Dit zijn denkwijzen of benaderingen die veronderstellen hoe dingen zijn of zouden moeten zijn. In dit onderzoek is hiervoor gekeken naar denkwijzen en benaderingen die JongGras Sportbuddies over sport als middel voor integratie heeft. Op het gebied van sport als middel voor integratie van statushouders zijn vanuit JongGras Sportbuddies verschillende rationalities te onderscheiden met betrekking tot de rol die aan sport toebedeeld kan worden. Uit de interviews blijkt dat bij het analyseren van het inzetten van sport als middel voor integratie door JongGras Sportbuddies een drietal rationalities te onderscheiden zijn. Ten eerste veronderstelt JongGras Sportbuddies dat sporten in georganiseerd teamverband zorgt voor verbinding. Sporten in een sportvereniging wordt gezien als een makkelijke manier om sociale connecties op te doen. Ten tweede wordt door JongGras Sportbuddies verondersteld dat het meedoen in een sportvereniging ervoor zorgt dat statushouders de Nederlandse taal beter leren. Wanneer statushouders op een laagdrempelige manier contact kunnen maken, leren zij namelijk sneller de Nederlandse taal. Een derde rationality is meer gericht op de functie van sport in het algemeen en veronderstelt dat sporten de gezondheid verbetert. In deze paragraaf wordt beschreven hoe deze drie rationalities vanuit JongGras Sportbuddies door studentcoaches en statushouders worden gereproduceerd en of ze overeenkomen dan wel verschillen van elkaar.

5.1.1 Sporten in teamverband zorgt voor sociale contacten

De eerste rationality: het sporten in teamverband wordt vanuit het project geacht een positieve impact te hebben op de integratie van statushouders. Het heeft volgens het project JongGras Sportbuddies weinig nut om statushouders te koppelen aan een individuele sport, omdat hierbij de verschillende effecten, die het samen sporten wel met zich meebrengt, niet gerealiseerd kunnen worden. Achter deze rationality schuilt het discours dat sporten in

teamverband en binnen de georganiseerde sport bijdraagt aan verbondenheid met de Nederlandse samenleving. Een studentcoördinator lichte toe dat sporten echt binnen een sportvereniging en in teamverband moet plaatsvinden:

"*We vinden die sportclub heel belangrijk en het groepsverband. Als iemand bijvoorbeeld gaat fitnessen vallen allebei die dingen weg en sluit het niet meer aan op de doelstellingen van het project"*

Kortom, JongGras Sportbuddies is van mening dat individuele sporten niet aansluiten op de doelstellingen van het project, omdat de doelstellingen zijn gericht op het in contact brengen van statushouders met Nederlanders en dit in individueel verband onvoldoende gebeurt. Statushouders worden dus vanuit JongGras Sportbuddies geacht om een sport in teamverband te zoeken. Dit impliceert een vorm van macht vanuit JongGras Sportbuddies ten opzichte van statushouders. Deze vorm van macht komt voort uit het discours dat sport zorgt voor verbondenheid. Individuele sporten of sporten in commercieel verband, zoals in een fitnesscentrum, draagt volgens het project niet eraan bij om het beoogde doel van verbondenheid te behalen. Verschillende statushouders sluiten aan op de rationality dat sporten in teamverband gedaan moet worden om contact te kunnen maken:

"Ja ik vind met andere sporten of trainen heel leuk want ik krijg meer contact met mensen. Ik kan misschien vrienden maken. Ik vind het beter dan alleen want met alleen heb je misschien geen wedstrijd, maar met andere mensen kan je een wedstrijd maken. Ik heb ook ervaring met sportschool en dan train ik misschien met alleen de muziek en heeft niemand contact met niemand. Met de club of team heeft iedereen contact."

"Als je alleen bent dan leer je niet zo heel veel en ook niet zo veel technieken. Met meer mensen is het ook leuker. Je kan elkaar helpen met bijvoorbeeld het leren van verschillende technieken en je leert vrienden maken"

Vanuit statushouders wordt beargumenteerd dat sporten in teamverband veel meer voordelen met zich meebrengt dan individueel sporten. Ze benoemen bijvoorbeeld dat bij sporten in teamverband er een gezamenlijke activiteit is, waardoor er vanzelf gesprekken ontstaan. De sport wordt daardoor als een laagdrempelige manier gezien om sociale contacten op te doen.

Dit komt mede omdat er bij sport zowel contact is tijdens als na afloop van de sportactiviteit. Ze noemden bijvoorbeeld dat je elkaar na afloop ook tegenkomt in de kantine, waarmee ze aangeven makkelijk sociale contacten te maken. Iets wat ook beschreven wordt door deze studentcoach:

"De relatie tussen sport en integratie is vooral de connecties die je binnen en buiten het veld maakt. Tuurlijk heb je ook dingen als fysieke en mentale gezondheid en de taal die je sneller leert. De voornaamste factor is echter de sociale connectie die je maakt."

De vele connecties die binnen en buiten het veld gemaakt kunnen worden, zijn volgens deze studentcoach de belangrijkste reden om statushouders te koppelen aan een sportvereniging. Opvallend hierin is dat door deze studentcoach sociale contacten als primaire taak genoemd worden van deelname aan een sportvereniging en het sporten zelf als secondaire taak. Dit komt voort uit het discours dat sporten in een vereniging zorgt voor verbondenheid. Dit discours van verbondenheid is zo erg aanwezig dat sociale contacten maken belangrijker wordt gevonden dan sporten zelf. De sportparticipatie van statushouders staat dus vooral in het teken van sport als middel voor integratie. De focus op sociale contacten als voornaamste uitkomst van sport als middel werkt in de praktijk echter niet altijd als primaire. Een Pakistaanse statushouder vertelde daarover:

"Ik wilde eigenlijk contact maken met spelers, maar op een gegeven moment kreeg ik een beetje stress. Ik had het gevoel dat ik echt niet kon voetballen. Ik dacht dat als ik nog goed contact met hun moet maken dan moet ik echt goed gaan voetballen. Ze voetballen al 10 of 12 jaar samen en ik was net begonnen. Dat scheelt heel veel en uiteindelijk ben ik ook gestopt met voetbal."

Uit de ervaring van deze statushouder blijkt dat het sporten zelf primair is en sociale contacten met name duurzaam kunnen blijven bestaan als er aan de sport-kwaliteit eis gedaan wordt. Dit betekent dat sociale contacten niet altijd vanzelf tot stand komen, maar in sommige gevallen alleen als je een sport goed kunt beoefenen en mee kan komen in competitieverband binnen de georganiseerde sport in Nederland. Het discours van verbondenheid dat volgens JongGras Sportbuddies bereikt wordt via sport, is volgens deze statushouder alleen van toepassing wanneer je goed kunt sporten/voetballen. De norm om contact te krijgen, is dat je goed kan

sporten/voetballen: wanneer je dit niet kan, blijkt het een stuk lastiger te zijn om contact te krijgen. Anderzijds is het wel zo dat als je wel goed kan sporten/voetballen en daardoor meekomt, het makkelijker is om contact te krijgen en de aansluiting te vinden:

"Als je goed kon voetballen dan was het makkelijk. Een vriend van mij kan echt goed voetballen. Hij is heel goed. Hij spreekt niet goed Nederlands, want zijn niveau is nog lager dan die van mij, maar hij kon heel goed voetballen en hij heeft veel goede contacten. Hij is heel goed bevriend met zijn teamgenoten en andere mensen van de club."

Kortom, de meeste studentcoaches en statushouders veronderstellen dat sporten in georganiseerd teamverband zorgt voor meer sociale contacten. Sporten wordt over het algemeen gezien als een laagdrempelige en gemakkelijke manier om in contact met veel mensen te komen. Echter, de ervaring van enkele statushouders toont ook aan dat sporten het belangrijkst is in een vereniging en dat het maken van contacten afhangt van de kwaliteiten die je zelf hebt ten behoeve van het uitoefenen van de desbetreffende sport.

5.1.2 Door sport leert men de Nederlandse taal aan

Aansluitend op de rationality dat sporten moet plaatsvinden in georganiseerd teamverband om sociale contacten op te doen, komt de rationality dat deelname aan sport voor statushouders bijdraagt aan het leren van de Nederlandse taal. De sportvereniging wordt gezien als een plaats waar het gemakkelijk is om contact te krijgen, waardoor statushouders sneller de Nederlandse taal kunnen leren. Dit is volgens deze studentcoach ook de gedachte vanuit JongGras Sportbuddies om statushouders te koppelen aan sportverenigingen:

"Voor mijn gevoel was hun achterliggende gedachte dat ze de Nederlandse taal beter leren en ook meer vrienden leren maken in plaats van alleen hun 'culturele genootjes' binnen het AZC, zodat ze de taal beter beheersen."

Deze studentcoach veronderstelt dat JongGras Sportbuddies statushouders specifiek aan sportverenigingen koppelt omdat ze daar, in tegenstelling tot het AZC, veel Nederlandse contacten opdoen. Het omgaan met Nederlandse contacten betekent volgens deze studentcoach direct dat statushouders de Nederlandse taal beter leren kennen. Deze rationality wordt door de ervaring van een statushouder uit Jemen bevestigd:

"Wanneer we samen spelen zeggen we bepaalde woorden zoals 'allebei' en wanneer we na de training met zijn alle samen zitten dan leren ze me hoe je sommige woorden moet zeggen. Nu versta ik alles he. Dit komt omdat ze heel vaak het woord herhalen, soms voor wel 10 keer, en dan ga ik het begrijpen."

Met het sporten in een sportvereniging wordt de woordenschat in de ogen van deze statushouder dus vergroot. Doordat statushouders samen spelen met Nederlanders vangen ze bepaalde woorden op, waardoor de taalontwikkeling versterkt wordt. Het discours dat sporten in teamverband helpt bij het leren van de Nederlandse taal, wordt door deze statushouder erkend. Het samen na afloop zitten in bijvoorbeeld de kantine blijkt hierin heel erg belangrijk. Dit is de plaats waar volgens statushouders contacten opgedaan worden en waar ze de taal leren en kunnen oefenen in het spreken van Nederlands met mensen die de Nederlandse taal machtig zijn:

"Als je aan het spelen bent dan ontmoet je ze niet echt, want dan speel je gewoon, maar als je met hun zit en je discussieert over dingen of je drinkt iets dan moet je een onderwerp vinden en dan spreek je met hen en leer je meer over hun en de taal."

Tijdens het sporten blijkt er dus weinig gelegenheid tot het leren van de Nederlandse taal. Het leren van de taal vindt volgens statushouders pas echt plaats na afloop van het sporten. Ondanks dat statushouders zich omgeven door Nederlanders, is het geen vanzelfsprekendheid dat sporten in teamverband zorgt voor het leren van de Nederlanders taal. Uit een interview met een Afghaanse statushouder blijkt dat de voertaal binnen sportverenigingen soms ook Engels is. Om de communicatie makkelijker en effectiever te maken, had deze statushouder de afspraak gemaakt met zijn teamgenoten en coach om in het Engels te communiceren. Hierdoor wordt de Nederlandse taal nauwelijks geleerd of geoefend in dit geval. De betreffende statushouder stelt dan ook dat sport hem niet zo heel veel helpt bij de ontwikkeling van zijn Nederlandse taal.

"Nee, eigenlijk niet omdat ik tegen mijn teamgenoten heb gezegd dat ze in het Engels tegen mij moeten praten. Het helpt me daarom niet met Nederlands leren."

De statushouder geeft aan dat hij teamgenoten geïnstrueerd heeft om Engels tegenover hem te spreken. Dit kwam volgens deze statushouder vooral omdat hij geen enkel Nederlands woord

kende, maar dat hij wel zo snel mogelijk mee wilde doen en een plekje wilde bemachtigen binnen het team en de vereniging, waarbij zijn sportvaardigheden belangrijker waren om deel te kunnen nemen:

"De hoofreden (om te sporten) was dat ik gewoon heel erg veel van sport hield. En over de taal: toen ik daar kwam wist ik geen enkel woord in het Nederlands, dus ik vroeg hen om in het Engels tegen mij te praten."

De statushouder wilde zo goed mogelijk meedoen met zijn teamgenoten en heeft daarom zijn teamgenoten geïnstrueerd om Engels te praten. De noodzaak om te sporten wordt door deze statushouder dus belangrijker gevonden dan het leren van de Nederlandse taal. De bereidwilligheid om te willen sporten van deze statushouder kan als positief gezien worden, maar zorgt er ook voor dat er niet de Nederlandse taal geleerd wordt van Nederlandse jongeren in het team. Hierdoor kan de statushouder als 'space invader' worden gezien. Volgens Puwar (2004) kan elk individu formeel gezien een ruimte betreden. Echter zijn er binnen een ruimte bepaalde lichamen die aangewezen worden als 'natuurlijke bewoners'. Dit wordt ook wel aangeduid met de term somatische norm. Als je niet tot deze somatische norm behoort, ben je volgens Puwar (2004) een 'space invader'. De sportvereniging kan gezien worden als een ruimte waarbij bepaalde lichamen aangeschreven worden als 'natuurlijke bewoners'. Dit zijn in dit geval de Nederlandse sprekende jongeren. De statushouder kan zich doordat hij de taal niet spreekt een 'space invader' voelen. Doordat deze statushouder de taal niet spreekt zal hij mogelijk niet voldoen aan de somatische norm en bestaat de kans dat hij wordt neergezet als ergens anders bijhorend. Hierdoor bestaat de kans dat deze statushouder vanwege zijn taalbarrière het gevoel krijgt dat hij op een andere manier wordt aangekeken. Dit noemt Puwar (2004) ook wel 'the look'.

5.1.3 Sporten is gezond

Een andere rationality verbonden aan sport is dat deelname eraan de gezondheid verbetert. Deelname aan sport kan dit op twee manieren bewerkstelligen. Ten eerste is sport goed voor de fysieke gezondheid. Sport zorgt namelijk voor onder andere meer spierkracht en een betere conditie. Daarnaast is sport ook goed voor de mentale gezondheid. Zo zorgt sport onder andere voor meer zelfvertrouwen en helpt het tegen depressies (NOC*NSF, 2019). Het gezondheidsdiscours dat heersend is binnen de sport, valt terug te zien binnen de aanpak van JongGras Sportbuddies. In het handboek van JongGras Sportbuddies (2019) wordt sport

namelijk omschreven als een activiteit waarbij '*de algemene gezondheid wordt verbeterd*' en statushouders '*de mogelijkheid krijgen om hun gedachten te verzetten*'. Zowel fysieke als mentale gezondheid vallen daarmee onder de rationalities van JongGras Sportbuddies om sport als middel in te zetten voor integratie. De rationality omtrent de rol van sport wordt door vrijwel alle statushouders en studentcoaches onderschreven:

"Ik denk ook gewoon dat er nog allerlei andere voordelen aanzitten want sport is natuurlijk ook gezond. Het is belangrijk dat mensen sporten gewoon überhaupt, buiten de hele sociale kant ervan, dus ik denk ook dat dit meespeelt en dat dit een voordeel van sport is." (Studentcoach)

"Ja sport maakt mij gelukkig. Het zorgt ervoor dat ik beter ga slapen in de nacht en het houdt mij gezond." Statushouder (Afghanistan)

"Als ik niet sport dan is mijn lichaam niet zo als dat ik wel sport. Als ik wel sport ben ik meer actief dan zonder sport en dat is goed voor mijn lichaam." Statushouder (Irak)

"Door sport kan ik goed slapen en is het goed voor mijn lichaam. Als ik geen sport doet ben ik moe en met sport word ik actief. Zonder sport word ik lui, dan ga ik niks doen en na het sporten ga ik vaak wel dingen doen." Statushouder (Jemen)

De antwoorden van de studentcoaches en de statushouders laten zien dat het gezondheidsdiscours binnen de sport universeel wijdverbreid is. Het gezondheidsdiscours wordt door deze mensen vanuit uiteenlopende plekken in de wereld genoemd en lijkt daardoor vanuit de hele wereld onderschreven. Het gezondheidsdiscours fungeert dus als een 'regime of truth'. Het wordt als algemene waarheid beschouwd dat sport bijdraagt aan de gezondheid. Opvallend is dat beide aspecten van het gezondheidsdiscours worden genoemd. Zo spreken twee statushouders en een studentcoach over de fysieke gezondheid en laat een statushouder zien dat sport ook belangrijk is voor de mentale gezondheid. Toch valt er volgens een statushouder uit Pakistan te zien dat er in Nederland anders wordt gehandeld op basis van de gezondheidsdiscours en het belang dat daarmee aan sport wordt toegeschreven:

"Nu maak ik mij ook een beetje zorgen om mijn gezondheid, want ik merk ook dat gezondheid heel belangrijk is. Ik zie hier mensen op de straat rennen bijvoorbeeld en op school is gym een verplicht vak. Daarom vind ik het belangrijk."

De statushouder benoemt dat hij zich in Nederland meer bewust is geworden over hoe sport de gezondheid kan verbeteren en welk belang er in Nederland aan wordt verbonden om het (in)formeel te organiseren. Het gezondheidsdiscours is volgens deze statushouder in Nederland dus sterk aanwezig en anders dan hij in Pakistan gewend was.

5.2 Technologies

Een tweede aspect van Governmentality is volgens Dean (2010) technology. Technologies zijn bepaalde middelen die door overheden of organisaties worden gebruikt om autoriteit uit te oefenen. Technologies zijn volgens Dean (2010) belangrijk om de discoursen over sport als middel voor integratie in stand te houden. In dit onderzoek wordt er gekeken of dit in de praktijk werkelijk gebeurt in het geval van JongGras Sportbuddies. De focus ligt hierin op communicatiemiddelen vanuit deze organisatie. Er is hiervoor gekeken naar welke (communicatie)middelen vanuit JongGras Sportbuddies gebruikt worden om discoursen over sport als middel voor integratie in stand te houden. Uit de interviews blijkt dat JongGras Sportbuddies verschillende (communicatie)middelen inzet om discoursen over te brengen richting studentcoaches en statushouders. Deze zijn te onderscheiden in: geschreven technologies, bijeenkomsten als technologies en studentcoaches die fungeren als technology.

5.2.1 Geschreven technologies

De eerste vorm van technologies, die door JongGras Sportbuddies gebruikt worden om studentcoaches en statushouders te instrueren, zijn geschreven technologies. Hiermee worden communicatiemiddelen bedoeld zoals de brochures die worden uitgegeven door het project, het handboek van JongGras Sportbuddies en de website. Hiervanuit worden discoursen en rationalities over sport als middel voor integratie overgebracht richting statushouders en studentcoaches. Een voorbeeld van in de tekst terugkerende rationalities in eén van de brochures die werden uitgedeeld aan studentcoaches en tevens richting sportverenigingen wordt verstuurd:

"Voor statushouders zou het al heel waardevol zijn om mee te kunnen trainen met een team. Zo bouwen ze een sociaal netwerk op en kunnen ze op een leuke manier hun Nederlands verbeteren."

Er wordt binnen deze brochure een direct verband gelegd tussen het meetrainen met een team en het ontwikkelen van een sociaal netwerk. De eerdergenoemde rationalities over sport als middel voor integratie komen duidelijk terug in deze brochure. Dit blijkt ook het geval binnen het handboek van JongGras Sportbuddies. Hierin staat bijvoorbeeld:

"*Actief zijn binnen een sportvereniging is bij uitstek de manier om het inburgeringsproces van statushouders te ondersteunen en versnellen. Ook is sport een goede manier om je hoofd leeg te maken. Voor de sportieve Utrechters is het een ervaring om samen en waar mogelijk in teamverband met een statushouder te sporten. Zo zal samen sporten verbinden en de Integratie vanuit beide kanten stimuleren*."

Uit het handboek van JongGras Sportbuddies komen verschillende rationalities van JongGras Sportbuddies naar voren die overgebracht worden richting studentcoaches. Een ander voorbeeld in het handboek is een gedeelte van een tekst uit de voorbeeldmail die studentcoaches moeten sturen richting sportverenigingen:

"Voor hem/haar (statushouder) is dit (sporten), naast een mogelijkheid tot ontspanning, ook een mooie kans om de Nederlandse taal beter te leren en meer Utrechters te leren kennen."

Sport wordt op deze wijze omschreven als een verbindingsfactor en een activiteit die bijdraagt aan de mentale gezondheid en taal. Opvallend is dat er in het handboek van JongGras Sportbuddies alleen aandacht wordt besteed aan de positieve aspecten van sport en er geen aandacht wordt besteed aan eventuele hinderlijke aspecten die zich tijdens het sporten kunnen voordoen, zoals de taal niet beheersen en daardoor buiten de boot vallen. Het handboek is dus een eenzijdige op positieve gesorteerde technology om studentcoaches te instrueren omtrent de rol van sport.

Net als de brochure en het handboek, kan ook de website gezien worden als een technology. Teksten op de website worden vooral gebruikt om het belang van sporten voor statushouders duidelijk te maken richting sportverenigingen:

"Sport verbindt als weinig andere bezigheden. Voor statushouders die aarzelend hun weg zoeken in een wereld die hen volkomen vreemd is, brengt sport de noodzakelijke verbinding."

Vanuit de website worden statushouders richting sportverenigingen daarmee omschreven als 'space invaders'. Er wordt namelijk gesteld dat statushouders terecht komen in een 'wereld die volkomen vreemd is'. Doordat statushouders op deze wijze worden geïntroduceerd en toetreden via JongGras Sportbuddies, worden ze mogelijk al met andere ogen bekeken en ontvangen dan andere nieuwe leden die zich aanmelden. Daarmee worden al voorwaarden geschept voor de interactie, die voor statushouders als 'space invaders' kan aanvoelen. Sport wordt als eén van de weinige opties omschreven als oplossing om in deze 'volkomen vreemde wereld' een mate van verbinding te creëren. De verbindende factor van sport wordt zodoende sterk aangehaald, waarbij ook nog is het onderscheid gemaakt wordt met andere sectoren. Bij elkaar genomen worden geschreven technologies dus vooral gebruikt om de positieve aspecten en de daarbij horende rationalities vanuit JongGras Sportbuddies over te brengen richting studentcoaches. Dit impliceert een machtsfunctie van JongGras Sportbuddies ten opzichte van studentcoaches. Deze macht wordt via discoursen over sport als middel voor integratie uitgeoefend. Dit gebeurt onder andere via brochures, het handboek en de website. Op deze manier probeert JongGras Sportbuddies via deze technologies de gedachte van studentcoaches en sportverenigingen over sport als middel voor integratie te vormen.

5.2.2 Bijeenkomsten als technology

Sollicitatiegesprek

Een samenkomen of bijeenkomst die georganiseerd wordt vanuit het project en die gebruikt wordt als technology, zijn de sollicitatiegesprekken die voorafgaande aan het buddytraject plaatsvinden. Tijdens deze sollicitatiegesprekken wordt duidelijk gemaakt wat de visie van het project is. Een studentcoach vertelde daar het volgende over:

"Sport als middel voor integratie is naar mij gecommuniceerd als dat ze door sport natuurlijk nieuwe mensen ontmoeten en de taal sneller onder controle krijgen."

Hieruit blijkt dat er vanuit het project geïnsinueerd wordt dat sport automatisch leidt tot het ontmoeten van nieuwe mensen en het leren van de taal. Studentcoaches zijn echter ook kritisch op de visie van JongGras Sportbuddies ten opzichte van sport als middel voor

integratie. Zo vinden sommige studentcoaches dat JongGras Sportbuddies de rol van sport te positief schetst, omdat er een direct verband gelegd wordt tussen sporten en het maken van contacten. Zelf zijn studentcoaches niet van overtuigd dat sporten in een sportvereniging automatisch leidt tot het maken van contacten en verbetering van de taal:

"Wat ik er te positief aan vind is het idee dat als je iemand bij een sportvereniging inschrijft dat dan vanzelf een sociaal leven wordt opgebouwd en ze de taal verbeteren. Het mooie praatje dat wij altijd houden, vooral als je iemand wil inschrijven bij een club, dan zeg je toch dat iemand heel gemotiveerd is om te sporten en dat het een mooie kans is om zijn sociale netwerk uit te breiden binnen Utrecht en hierdoor gaat hij de taal sneller leren. Dit is wel een beetje het verkooppraatje wat je houdt, maar ik vind dat wel een beetje te positief, want als iemand zich inschrijft is het nog aan diegene om gemotiveerd te zijn."

Deze quote insinueert dat studentcoaches het niet altijd helemaal eens zijn met de visie die zij vanuit JongGras Sportbuddies meekrijgen en moeten 'verkopen' aan sportverenigingen. Studentcoaches zijn dus kritisch, maar doen wel wat hen is opgedragen vanuit het project. Er moet in de communicatie naar sportverenigingen verteld worden dat sporten zorgt voor verbinding en dat het de taal leert. Er wordt van studentcoaches verwacht dat zij het discours over sport als middel voor integratie in stand houden en reproduceren richting sportverenigingen. Een andere benadering van studentcoaches in de communicatie richting sportverenigingen is hierdoor niet mogelijk. Succes hangt volgens de studentcoaches echter ook af van de motivatie van statushouders. Er wordt naar sportverenigingen in de ogen van studentcoaches dus een te positief beeld neergezet over sport als middel voor integratie voor statushouders, zolang de context van de georganiseerde sport op een vereniging maar aanwezig is. Het blijkt dus dat het beoogde doel van JongGras Sportbuddies belangrijker wordt gevonden dan de motivatie om gewoon lekker te sporten.

Intervisies

Vanuit JongGras Sportbuddies worden ook verschillende groepsgerelateerde bijeenkomsten georganiseerd voor studentcoaches en statushouders. Zo zijn er bijvoorbeeld maandelijks intervisies met alle studentcoaches. Hierin worden allerlei lopende zaken besproken en worden er vanuit JongGras Sportbuddies oplossingen aangedragen als er problemen worden ervaren. Er wordt bijvoorbeeld meegegeven hoe je in de begeleiding met statushouders om moet gaan als je vastloopt. Een studentcoach vertelde hierover het volgende:

“Tijdens de intervisie wordt er gezegd: ‘Ja je moet gewoon doen alsof je een vriend bent’. Ik vind dat op zich prima, maar je moet ook kunnen aangeven dat er bepaalde grenzen zijn.”

Uit deze quote blijkt dat JongGras Sportbuddies in de begeleiding richting studentcoach vooral de vriendschapsband naar voren schuift. Dit schuurt met bepaalde eigen waarden die studentcoaches hebben. Studentcoaches zien het toch vooral als hun taak om een statushouder richting een sportvereniging te brengen, maar niet gebaseerd op een vriendschapsband zoals wel door de projectleiding wordt opgedragen. Studentcoaches geven aan dat ze de de begeleiding vooral als een professionele taak zien waarmee ze ervaring opdoen in het begeleiden van de deze doelgroep:

“Ik vind dat ik me moet bezighouden met de integratie tot de sportclub en niet de integratie van hem binnen het land. Het is natuurlijk heel fijn als ik hem zou kunnen helpen of willen helpen, maar ja, ik heb ook gewoon eigen dingen die ik moet doen en dit is nou eenmaal mijn stage en ik voldoe gewoon aan wat ik voor mijn stage moet doen.”

De integratie van een statushouder in het land wordt door de studentcoaches gezien binnen de grenzen van de sportvereniging en de statushouders daarheen verwijzen en begeleiden. Een bredere rol wordt vanuit JongGras Sportbuddies wel gecommuniceerd richting de studentcoaches, waarmee gestuurd wordt op een vriendschappelijke band, waarbij bredere contacten ontstaan die helpen bij de integratie van de statushouder waar ze aan gekoppeld zijn.
De bredere rol die vanuit JongGras Sportbuddies gestimuleerd wordt in de begeleiding van een statushouder kan volgens studentcoaches ook te ver doorslaan. Een studentcoach meldt hier het volgende over:

“Hij (statushouder) heeft mij bepaalde dingen in vertrouwen verteld die bijvoorbeeld zijn asielprocedure beschadigen enzo, dus die vertrouwensband vanuit zijn kant ging zo diep dat ik wel dacht van: oei, dit is niet meer de normale buddyrelatie, hij ziet mij meer als of zijn grote zus of zijn vriendin en dat neigde wel richting grote zus uiteindelijk.”

De normale buddyrelatie wordt in de ogen van sommige studentcoaches in de praktijk overschreven. De studentcoach wordt namelijk als een ‘grote zus’ beschouwd in plaats van een ‘normale buddy’. De communicatie vanuit JongGras Sportbuddies gaat uit van het

opbouwen van een vriendschapsband, maar waar de grenzen hiervan liggen is volgens studentcoaches soms onduidelijk:

"Ik voelde mij niet meer op mijn gemak omdat ik teveel dingen van hem wist waarvan ik niet goed wist wat ik er zelf mee moest. Moet ik dit aan iemand melden of niet? Hij vertelt dit aan mij in vertrouwen en wanneer schaad ik zijn vertrouwen en wanneer is het mij plicht om bepaalde dingen te melden? Ik zat dus heel erg in tweestrijd van in hoeverre die vertrouwensband gaat en waar je plicht komt dat je bepaalde dingen moet melden."

Kortom, de grenzen van de vertrouwensband die vanuit JongGras Sportbuddies gecommuniceerd worden ten opzichte van studentcoaches, lijken niet helemaal duidelijk in de ogen van studentcoaches. Daarnaast valt er ook een botsing te zien in de taak die door studentcoaches verondersteld wordt. Studentcoaches zien namelijk het buddytraject meer als een zakelijke begeleiding, terwijl vanuit JongGras Sportbuddies heel erg de vriendschapsband wordt aangehaald.

Begeleiding door Nidos

Het blijkt dat niet alleen tijdens de intervisies de omgangsnormen met statushouders gecommuniceerd worden tegenover studentcoaches. Er wordt hiervoor ook speciaal door iemand van stichting Nidos gesproken aan het begin van het jaar. Stichting Nidos is de organisatie waar de meeste statushouders vandaan komen die deelnemen aan het project JongGras Sportbuddies. Studentcoaches lieten zich ontvallen dat ze de toon van deze bijeenkomsten soms als negatief interpreteren, rondom het contact dat ze aan zouden gaan bij deelname in het project met de statushouder:

"Wat ik er vooral uit meegenomen heb was dat die (persoon van Nidos) best wel een negatief beeld schetste over alle communicatie problemen en dan vervolgens er achteraan zei dat het hele lieve jongeren zijn en dat ze zich heel vaak onbegrepen voelen en ze mensen moeilijk vertrouwen. Eigenlijk weer een lijst van heel veel negatieve dingen, en dat het daardoor kan zijn dat ze bijvoorbeeld bozig of agressief overkomen en dan kwam er weer iets positief bijvoorbeeld dat ze het dan niet zo bedoelen."

De communicatie vanuit stichting Nidos richting studentcoaches laat zien dat statushouders heel erg worden neergezet als 'space invaders' (Puwar, 2004). Zoals reeds vermeld stelt

Puwar (2004) dat bepaalde ruimtes toegewezen zijn aan bepaalde lichamen. Ze worden als normaal beschouwd in deze ruimte en zijn daardoor onzichtbaar. De communicatie vanuit stichting Nidos pretendeert dat statushouders anders zijn en dus binnen de ruimte van de Nederlandse cultuur niet behoren tot de somatische norm. Vanuit Nidos wordt namelijk gecommuniceerd dat statushouders zich vaak onbegrepen voelen en ze moeilijkheden hebben met de communicatie. Ze zijn hierdoor, in tegenstelling tot de autochtone Nederlanders, zichtbaar in de ruimte. De Nederlandse cultuur kan daarmee omschreven worden als een 'ill fitting suit' voor statushouders, omdat ze zich niet comfortabel voelen om zich volgens de Nederlandse standaarden te gedragen (Puwar, 2004). Er wordt geacht dat statushouders zich moeten aanpassen, terwijl de statushouders een mismatch voelen met de Nederlandse cultuur.

5.2.3 Studentcoaches als technology

De technology 'bijeenkomsten' werken door in de technology 'studentcoaches'. Studentcoaches werken ook als technology, omdat zij een belangrijke rol spelen bij het onderhouden, communiceren en visualiseren van bepaalde normen en waarden (Ekholm & Dahlstedt, 2020). De studentcoaches kunnen daardoor als rolmodel gezien worden door de statushouders. Een belangrijk aspect dat hierbij speelt is dat studentcoaches gebruikt worden als de belichaming van de Nederlandse cultuur. Zij moeten de Nederlandse cultuur doorgeven. Dat laat het voorbeeld uit het interview met deze studentcoördinator zien:

"Iemand die student is en heel goed de Nederlandse waarden en normen kent die verbind je aan een statushouder, dus daar begint het al mee om de Nederlandse cultuur door te geven"

Dit maakt duidelijk dat de studentcoach wordt omschreven als iemand die kennis heeft van de Nederlandse normen en waarden. Dit zorgt ervoor dat studentcoaches door statushouders worden beschouwd als mensen met een grote mate van kennis. Hierdoor hebben ze direct ook een machtspositie ten opzichte van statushouders. Volgens Foucault (in Calhoun et al., 2012) is kennis namelijk sterk verworven met macht. Ook Shogan (1999) veronderstelt dit en benoemt dat het belangrijk is dat iemand als autoriteit wordt gezien wanneer die een bepaald discours communiceert. In het geval van studentcoaches ten opzichte van statushouders is dit het geval. Statushouders zijn namelijk niet bekend met deze Nederlandse normen en waarden. Deze machtspositie van studentcoaches ten opzichte van statushouders zorgt ervoor dat heersende gedachten over sport als middel gemakkelijk in stand kunnen worden gehouden. Hetgeen studentcoaches overbrengen wordt door hun kennis al snel als waarheid aangenomen door statushouders. Dat laat deze Irakese statushouder zien:

“Studentcoaches kunnen ons bijvoorbeeld helpen bij alle sporten. Zij weten veel meer regels in Nederland dan ik en zij kunnen ook de regels toepassen. Bijvoorbeeld over hoe je je kan inschrijven. Ik vind het echt heel goed. Als wij het doen dan kennen wij misschien 35 procent en jullie weten alles daarvan.”

De studentcoaches worden door deze Irakese statushouder gezien als een vorm van autoriteit op het gebied van de Nederlandse sportcultuur die ze kunnen vertrouwen en daarom volgen in wat zij aanbevelen. Hij of zij dient daarmee als een rolmodel voor statushouders. Dit proces kunnen we duiden aan de hand van de gedachten van Foucault vanuit zijn theorie over ‘normalization’. Volgens Foucault (in Ekholm & Dahlstedt, 2020) worden rolmodellen gekarakteriseerd als de norm. De normen en waarden van de studentcoach gaan als heersende norm gelden en worden overgebracht richting statushouders. Hier zijn de studentcoaches de rolmodellen en is het zichtbaar dat ze iets overbrengen vanuit hun positie. De gedachten van deze rolmodellen gelden als een norm, waardoor op eenvoudige wijze discoursen over sport overbracht kunnen worden richting statushouders. Dat studentcoaches hun eigen gedachten als norm zien, is terug te zien in hoe deze studentcoach aangeeft aan een statushouder waar sport voor moet dienen:

“Ik zeg tijdens het kennismakingsgesprek waarvoor sport eigenlijk zou moeten dienen en waar zij door te sporten profijt van kunnen hebben. Dan zeg ik bijvoorbeeld de Nederlandse taal en normen en waarden die hun misschien hebben over Nederlands zelf.”

De studentcoach gebruikt zijn autoriteitspositie hierdoor aan te geven waarom sport belangrijk is en hoe dit kan helpen bij de integratie. De studentcoach vertelt onder andere dat sport bijdraagt aan het leren van de Nederlandse taal en normen en waarden. Hij of zij is hierdoor een technology die gebruikt wordt om heersende gedachten over sport als middel voor integratie in stand te houden. Dat het soms lastig is om heersende gedachten over sport als middel voor integratie in stand te houden en over te brengen richting statushouders, blijkt uit de volgende veronderstelling die deze Syrische statushouder heeft over de functie van taal tijdens het sporten:

“ja sport heeft weinig contact nodig. Misschien alleen doe dit of doe dat en als jij deze woorden begrijpt gaat de rest verder goed.”

De heersende gedachten die werden overgebracht vanuit de studentcoach was dat statushouders door te sporten de taal leren. Dit botst met de gedachte van deze statushouder uit Syrië. Die verondersteld namelijk dat sport geen taal nodig heeft. Als sport dus als een

plaats gezien wordt door statushouders, waarbij het spreken van de taal niet belangrijk is dan zal het samen sporten de integratie minder snel versnellen dan verondersteld wordt. Hiermee zal het lastiger worden om studentcoaches als technology te gebruiken om discoursen over sport als middel in stand te houden.

5.3 Culture & history

Een derde aspect van Govermentality is volgens Dean (2010) culture. Met culture wordt bedoeld dat bepaalde dingen op geroutineerde en een geritualiseerde manier op bepaalde plaatsen worden gedaan (Dean, 2010). Het is hierbij van belang hoe collectieve gedachten opereren in onze geroutineerde manier van dingen doen, bijvoorbeeld dat voetbal een sport is waar jonge mannen hun mannelijkheid kunnen tonen. Hierdoor wordt een macho-sportcultuur ge(re)produceert op het voetbalveld. Deze collectieve gedachten zijn veelal historisch bepaald. Daarom is het vierde aspect van Dean over govermentality (2010) history. De wijze waarop in Nederland sport georganiseerd wordt, heeft een historische oorsprong dat begon met het opvoeden van jonge jongens tot sterke mannen en heeft zodoende bijgedragen aan de vorming van discoursen over sportbeoefening (Knoppers, 2006). Deze ontstaanswijze (history) van georganiseerde sport is nog steeds merkbaar in de huidige sportsetting (culture). Om die reden wordt in deze paragraaf cultuur en historie samengenomen. De historische achtergrond en culturele settingen van georganiseerde sport is echter niet universeel. Hoe discoursen over de Nederlandse sportcultuur kunnen botsen en hoe statushouders geacht worden zich aan te passen aan de sportcultuur ten behoeve van hun integratie, zal hieronder geschetst worden.

5.3.1 Gezelligheid en derde helft: het sociaal kapitaal binnen de vereniging.

De Nederlandse sportvereniging is niet alleen een plek om te sporten, maar is voor velen ook een plek waar gezelligheid en ontspanning samenkomt. Zo is het bijvoorbeeld in de Nederlandse sportcultuur heel gebruikelijk om na het sporten gezamenlijk een drankje te doen met teamgenoten na de wedstrijd of training. Door deze ‘gezelligheidscultuur’, lijkt het voor statushouders in een sportvereniging gemakkelijker om verbinding te zoeken. Dat de sportvereniging als meer gezien wordt dan alleen een plaats om te sporten, blijkt uit het volgende beeld dat een studentcoach schetst over de rol van de sportvereniging in Nederland:

"Gezelligheid. Vaak als je klaar bent met de wedstrijd kom je andere teams tegen waar je ook weer mensen uit kent. Het is een soort kleine community waarin mensen elkaar allemaal kennen."

Hiermee wordt de sportvereniging in Nederland door studentcoaches als een kleine community omschreven waarbij de gezelligheidsfunctie een belangrijke factor is. Deze gezelligheidsfunctie van de sportvereniging is volgens van Bottenburg (2007) een typisch kernmerk van de Nederlandse sportcultuur. Deze gezelligheidsfunctie is historisch bepaald. Vanuit de 20e eeuw werd de sportvereniging al gezien als een plaats voor verbondenheid. Dit was echter vooral gericht op verbondenheid van gelijkgestemden, waarbij gezelligheid een belangrijk element was. Na verloop van tijd is de sportvereniging steeds meer als plek gaan gelden voor de verbondenheid tussen verschillende culturele groepen mensen (Van der Roest, 2018). Uit het interview met een statushouder uit Jemen bleek dat er ruimte was om van elkaars culturele achtergrond te leren, binnen de gezelligheidscontext:

"Wanneer ik met mijn team speelde tijdens de laatste ramadan toen vertelde ik over mijn cultuur en ik speelde toen ik nog niet had gegeten met hen. Ze maakte toen grapjes en zeiden bijvoorbeeld: oké, het is toegestaan om vandaag te verliezen want je hebt nog niet gegeten. Het is leuk. Het is allemaal over cultuur en ik leerde hen over mijn cultuur."

De Nederlandse sportcultuur kent derhalve naast de functie van sport dus ook een functie van gezelligheid en verbondenheid tussen verschillende culturen. Door samen te trainen en te spelen in een team, wordt de wederzijdse cultuur geleerd. Kortom, dit voorbeeld laat zien dat deelname aan sport helpt bij de integratie van statushouders. De eigen culturele identiteit (ramadan) blijft gewaarborgd, terwijl er tegelijkertijd deelgenomen wordt aan de dominante cultuur.

5.3.2 Sportiviteit in de Nederlandse cultuur

De Nederlandse sportvereniging wordt door beleidsmakers gezien als een plek waar statushouders vaardigheden leren die hen helpen bij het meedoen in de samenleving. Een belangrijke vaardigheid die statushouders leren en die vanzelfsprekend is in de Nederlandse sportcultuur, is de onderlinge sportiviteit. Volgens statushouders is er een verschil in hoe sportiviteit in Nederland werkt ten opzichte van hun land van herkomst. Een voorbeeld wordt gegeven door deze Afghaanse statushouder:

“In Afghanistan wil iedereen gewoon winnen en iedereen is zo serieus over winnen en soms gebeuren daardoor wat slechte dingen. In Nederland zag ik die slechte dingen niet. Of je wint of verliest is niet zo belangrijk. Het is hier meer om te leren.”

Het discours van presteren (winnen) is in de Afghaanse cultuur volgens deze statushouder belangrijker dan het discours van plezier. Er is een botsing van twee culturele gedachten omtrent onderlinge sportiviteit. In Nederland wordt volgens deze statushouder namelijk plezier belangrijker gevonden dan winnen. Hierdoor wordt er in Nederland ook sportiever gespeeld volgens deze statushouder. De botsing van twee culturen omtrent sportiviteit is een aspect wat vaker terug te zien was in de interviews. Zo laat een Pakistaanse statushouder zien dat hij zich binnen de sportvereniging op een bepaalde manier moest gedragen die meer past binnen de Nederlandse sportcultuur:

“Ik had in Pakistan alleen maar geleerd om heel hard te slaan en agressief te spelen. Ik ging proberen om heel veel punten te maken. Dat werd hier een beetje als negatief gezien. Mijn trainer zei dat ik heel rustig moest spelen en dat ik alle tijd had. Dat kan ik nog steeds niet, want die agressiviteit zit in mijn bloed, dus ik kan mijn niet beheersen soms.”

Uit bovenstaande quote blijkt dat deze statushouder zijn gedrag moest aanpassen aan de norm die heerst binnen de Nederlandse sportcultuur omtrent het sportieve gedrag tijdens het sporten. De norm is in dit geval om rustig te spelen tijdens het sporten en de agressiviteit los te laten. De coach is in deze situatie degene die controle houdt op het gedrag van deze statushouder. In de ogen van Foucault kan dit ook wel gezien worden als een vorm van surveillance. De coach zorgt er namelijk voor dat het gedrag van deze statushouder gevormd wordt richting sportief gedrag dat meer binnen de standaarden van de Nederlandse sportcultuur past. Het impliceert daarnaast eerder een vorm van assimilatie dan integratie. De statushouder wordt geacht zijn culturele identiteit op te geven en zich aan te passen aan de norm in Nederland.
Surveillance vindt niet alleen plaats vanuit coaches maar kan ook plaatsvinden vanuit jezelf. Dit wordt dan self-surveillance genoemd. Deze statushouder uit Jemen geeft aan hoe hij zelf zijn gedrag aanpaste nadat hij zag dat zijn gedrag in de Nederlandse sportcultuur niet vanzelfsprekend was:

"Toen ik in het begin een punt maakte en ik lachte daarna zag ik dat mensen geërgerd waren. Ik probeerde me daarna aan te passen aan jullie cultuur. Ik wilde zijn zoals hen en hen respecteren. Als ik dat niet zou doen dan zouden ze weggaan en niet leuk vinden."

Deze statushouder zag dat mensen geïrriteerd waren als hij een punt maakte en dat hij zich daarom moest aanpassen aan de norm. De norm was in dat geval dat hij respect moest hebben richting zijn tegenstander en niet moest lachen na een gemaakt punt. Hij veranderde zijn gedrag doordat hij zag dat andere mensen geïrriteerd waren als hij lachte nadat hij een punt maakte. Als hij dit niet zou doen dan zou het betekenen dat het contact in de vereniging moeilijk te maken valt. Dit impliceert een mate van assimilatie in plaats van integratie. De statushouder past zich aan maar kan daarbij niet zijn culturele identiteit aanhouden. Hij moet namelijk zijn eigen culturele identiteit (lachen na een punt) opgeven en zich aanpassen aan de dominante Nederlandse norm (respect hebben en niet lachen).
In de ogen van de theorie van Foucault betekent dit dat statushouders hun gedrag automatisch aanpassen. Zijn teamgenoten houden hem in de gaten en kijken of hij zich aan de norm houdt. Dit zorgt ervoor dat deze statushouder een vorm van self-surveillance toepast om zijn gedrag aan te passen aan de norm. Dit hangt samen met het concept panopticon, omdat deze statushouder weet dat die constant geobserveerd wordt door zijn teamgenoten, waarna hij dus zelf zijn gedrag aanpast richting de norm. Hierbij kan ook nog de koppeling worden gemaakt aan het concept 'ill fitting suit' uit de theorie van Puwar (2004). De ruimte van de sportvereniging is ingericht voor bepaalde lichamen. De lichamen in deze ruimte vormen de ruimte. De ruimte van de sportvereniging is in dit geval gevuld met lichamen die de normen en waarden van de Nederlandse cultuur aanhouden. De mate van sportiviteit wordt dus vormgegeven door wat de lichamen in de ruimte als 'normaal' gedrag vinden. Het gedrag van de statushouder wordt niet gezien als normaal gedrag in deze ruimte. De standaarden die door de lichamen in deze ruimte zijn, bepalen daarmee het gedrag waar de statushouder zich aan moet houden. De sportvereniging kan daardoor als een 'ill fitting suit' ervaren worden door statushouders.

5.3.3 Informele (omgangs)normen in de Nederlandse sportcultuur

De Nederlandse sportvereniging kenmerkt zich door een aantal informele omgangsnormen die van toepassing zijn. Deze zijn voor de meeste statushouders niet vanzelfsprekend, aangezien ze kenmerkend zijn voor de Nederlandse sportcultuur en verschillen ten opzichte van de omgangsnormen in hun land van herkomst. Dat laat deze Irakese statushouder zien:

"Ja, als je bijvoorbeeld te laat bent en ik ben klaar met sporten dan dacht ik: ik ga gewoon naar huis toe, maar dat mocht niet zomaar, want ik moest toen met de coach praten waarom ik te laat was."

Hieruit blijkt dat twee culturele systemen met elkaar botsen. In zijn land van herkomst was het geen probleem als je te laat kwam. In Nederland zijn er consequenties als je te laat bent. De verschillende impliciete normen uit twee culturen komen hier tegenover elkaar te staan. Dit betekent dat de sportvereniging als een 'ill fitting suit' wordt ervaren. De impliciete normen zijn namelijk niet duidelijk voor deze statushouders ten opzichte van hetgeen hij uit zijn eigen cultuur gewend is. Deze statushouder laat daarnaast zien hoe de sportvereniging de perfecte plaats is om mensen te controleren en te vormen naar de Nederlandse norm. De coach laat zien dat de norm binnen de Nederlandse sportcultuur is dat je op tijd komt en dat deze statushouder zich hieraan moet houden. Dit impliceert een vorm van 'normalization'. De statushouders worden namelijk geacht zich aan te passen aan de normen die gelden binnen de Nederlandse sportcultuur. Dat de normen niet altijd even duidelijk zijn voor statushouders wordt door deze statushouder erkend.

"Ja als je niet komt moet je je verontschuldigen. Soms weet ik dat niet dan denk ik als ik niet kom dan is het oké, omdat er heel veel mensen zijn. Bijvoorbeeld in Driebergen toen ik niet kwam werd ik gebeld en ze vroegen waarom ik niet kwam en waar ik was. Ik leerde deze gewoonte. Nu als ik niet kom dan stuur ik een mail en geef ik aan waarom ik niet kom."

Dit citaat laat zien dat voor statushouders de normen in de Nederlandse sportcultuur niet vanzelfsprekend zijn voor statushouders. Vanuit zijn teamgenoten wordt de statushouder geacht zich aan de normen van de Nederlandse sportcultuur te houden. Er heerst een vorm van controle aangezien hij wordt gebeld wanneer hij niet komt zonder iets van zich te laten horen. Deze vorm van surveillance zorgt ervoor dat hij zijn oude gewoonte moet loslaten en zich moet aanpassen aan de gewoonten die heersen in Nederland. De statushouder moet zich dus aanpassen aan de norm. Dit wordt door Foucault ook wel aangeduid met de term 'normalization'. De sportvereniging heeft dus naast haar taak als sportaanbieder een controlerende functie op het gedrag van statushouders en vormt de statushouders naar de normen in de Nederlandse sportcultuur. Binnen de Nederlandse sportvereniging wordt geacht dat statushouders zich houden aan de normen van de sport. Als je jezelf niet aan de norm houdt dan word je hierop aangesproken.

Een andere informele norm binnen de Nederlandse sportcultuur is dat het vaak informeel verplicht is om te douchen na afloop van de sportactiviteit. Dit botst met de impliciete normen uit landen in het Midden-Oosten. Dat valt terug te zien in hoe deze statushouders uit Jemen en Syrië voor het eerst reageerden toen ze mensen zagen douchen na afloop van de training of wedstrijd:

"*ik vind het vreemd dat ze na de wedstrijd naar de douches gaan. Ik zag de mensen hun kleding uitrekken en ze waren toen helemaal naakt. Dit is in onze cultuur niet zo normaal. De eerste dag was ik geschokt. Ik dacht: 'wat gebeurt hier'." (statushouder Jemen)*

"Ja, als de wedstrijd afgelopen is dan moet je gaan douchen. Dat was een beetje raar voor mij, want ik had nooit gedoucht samen met alle teamgenoten. Dat was best wel een nieuw ding voor mij." (statushouder Pakistan)

De botsing tussen twee verschillende culturen valt duidelijk terug te zien in deze citaten. Hierbij kan een koppeling gemaakt worden met het Don Quixote effect van Puwar (2004). Volgens Puwar (2004) kunnen minderheidsgroepen aan alle verwachtingen voldoen maar zich nog steeds anders voelen dan de rest. Het kan zijn dat een statushouder zich volledig geaccepteerd voelt binnen een sportvereniging, maar zich nog steeds niet voelt als een 'vis in het water'. Dit wordt door Puwar (2004) aangeduid als het 'Don Quixote effect'. Statushouders kunnen zich dus volledig op hun gemak voelen binnen de sportverenigingen, maar voorbeelden als het samen douchen na afloop kan ervoor zorgen dat statushouders zich nog steeds niet als een 'vis in het water' kunnen voelen. Daarnaast valt in het citaat van de statushouder uit Pakistan niet een vorm van integratie, maar van assimilatie te zien. Deze statushouder benoemt namelijk dat je moet douchen na afloop. Dit is die niet gewend vanuit zijn eigen culturele achtergrond. Echter, wordt er verwacht dat hij zijn culturele achtergrond loslaat en volledig aanpast aan de culturele gewoonte die in Nederland van toepassing zijn.

Hoofdstuk 6 Conclusie & discussie

6.1 Conclusie

In de conclusie zal ingegaan worden op de beantwoording van de onderzoeksvraag. Dit zal gedaan worden aan de hand van de opgestelde deelvragen. De onderzoeksvraag die beantwoord zal worden is:

Welke discoursen (re)produceren statushouders en studentcoaches van 'JongGras Sportbuddies' over sport als middel voor integratie en welke consequenties heeft dat voor het toekomstig beleid van JongGras Sportbuddies?

De macht van discoursen binnen het beleid van JongGras Sportbuddies

Het blijkt dat er binnen het beleid van JongGras Sportbuddies een aantal discoursen over sport als middel voor integratie aanwezig zijn. Deze discoursen zijn: Sport zorgt voor het maken van sociale contacten, sport zorgt voor het leren van de Nederlandse taal en sport is gezond. Deze discoursen bepalen hoe er binnen JongGras Sportbuddies naar sport als middel voor integratie gekeken wordt. Daarnaast valt nog een opvallend discours te zien binnen het beleid van JongGras Sportbuddies. Vanuit JongGras Sportbuddies wordt namelijk de nadruk gelegd op de vriendschappelijke band in de begeleiding van een statushouder. Studentcoaches worden geacht buddy's te zijn van de statushouders, die ze naar een sportvereniging begeleiden.

Om de macht van discoursen te kunnen begrijpen is gekeken naar hoe praktijken van governmentality binnen JongGras Sportbuddies op studentcoaches en statushouders inwerkt. Deze praktijken zijn geanalyseerd aan de hand van de vier dimensies van Dean (2010): Rationality, technologies, culture en history.

Het blijkt dat er vanuit JongGras Sportbuddies diverse rationalities (gevormd door discoursen) aanwezig zijn, die via verschillende technologies overgebracht worden richting studentcoaches. Dit gebeurt via geschreven technologies (brochures, website) en bijeenkomsten als technology (intervisies, Nidos). Hierin worden studentcoaches geïnformeerd over wat van hen verwacht wordt. Het gevolg hiervan is dat studentcoaches discoursen overnemen en ook fungeren als technology. Zij hebben door hun kennis een vorm van macht en kunnen daarmee statushouders instrueren over de rol van sport als middel voor integratie. Hiermee wordt getracht discoursen over te brengen en in stand te houden. Daarnaast speelt ook de geschiedenis van de Nederlandse sportcultuur een rol bij het in stand houden van discoursen. De ontstaanswijze (history) van onze sportcultuur maakt hoe wij in

Nederland de sportcultuur hebben vormgegeven en collectieve gedachten ontwikkelen, waardoor we sport geschikt vinden om te gebruiken als middel voor integratie van statushouders.

Betekenisverlening statushouders aan sporten in Nederland en sporten in een vereniging

Het blijkt dat statushouders over het algemeen sporten in een sportvereniging als een goed middel beschouwen om contact te maken met Nederlanders en de taal te leren. Hierbij blijkt dat sporten volgens statushouders in georganiseerd teamverband moet plaatsvinden. Individuele sporten zorgen niet voor sociale contacten maken en de taal te leren. Ook blijkt dat alle statushouders sport omschrijven als een activiteit die hun gezondheid verbetert. Dit gezondheidsdiscours is een 'regime of truth'. Sommige statushouders verbinden deelname aan sport echter niet aan hun integratieproces. Zij geven op een andere manier betekenis aan sport als middel voor integratie en geven aan het sporten belangrijker te vinden dan het maken van sociale contacten of het leren van de Nederlandse taal. Daarnaast blijkt dat sommige statushouders geen sociale contacten opdoen via sporten in een vereniging. Volgens sommige statushouders blijken factoren, zoals het niveau, belangrijk te zijn bij het maken van sociaal contact. Als je een sport goed kunt beoefenen gaat het contact maken makkelijker, dan wanneer je dit niet kunt. Sport blijkt dus niet in alle gevallen te helpen bij de integratie van statushouders.

Daarnaast geven vrijwel alle statushouders aan dat de Nederlandse sportcultuur voor hen volkomen vreemd is, vergeleken met hetgeen zij gewend zijn vanuit hun culturele achtergrond. De Nederlandse sportcultuur kan voor hen worden omschreven als een 'ill fitting suit', waarbij zij zich kunnen voelen als 'space invaders'. De verschillen met de Nederlandse sportcultuur vallen vooral terug te zien in de informele omgangsnormen binnen de sportvereniging. Hierbij vallen verschillen te zien in het gedrag omtrent onderlinge sportiviteit en normen na afloop van wedstrijden, zoals verplicht douchen. Opvallend hierin is dat binnen de sportverenigingen statushouders aangeven dat ze geacht worden zich aan te passen aan de normen en waarden binnen de Nederlandse sportcultuur. Er blijkt sprake te zijn van 'normalization' binnen de sportverenigingen. Ook impliceert dit meer een vorm van assimilatie dan integratie. Statushouders worden geacht hun culturele identiteit los te laten en op te gaan in de dominante cultuur.

Betekenisverlening studentcoaches aan verenigingssport en sport als middel voor integratie

Het blijkt dat vrijwel alle studentcoaches sport als een positief middel zien voor de integratie van statushouders. De studentcoaches zien sport vooral als een laagdrempelige manier om contacten op te doen. Het maken van sociale contacten wordt door sommige studentcoaches zelfs belangrijker gevonden dan het sporten zelf. Hierbij speelt de gezelligheidsfunctie van de vereniging een belangrijke rol. De sociale connecties vinden volgens de studentcoaches namelijk zowel binnen als buiten het veld plaats. Daarnaast zien alle studentcoaches sport als een goed middel om de Nederlandse taal te leren. Sport wordt door studentcoaches omschreven als een plaats waar statushouders de kans krijgen om veel Nederlandse mensen te ontmoeten. Tevens wordt door alle studentcoaches het gezondheidsaspect van sport aangehaald. Sport wordt gezien als een gezonde activiteit die de fysieke en mentale gezondheid bevordert. Desondanks zijn sommige studentcoaches ook kritisch op de visie van JongGras Sportbuddies. Zij stellen dat JongGras Sportbuddies een te gemakkelijk verband schetst tussen deelname aan sport en integratie. Volgens sommige studentcoaches is sport wel een goed middel, maar zijn er meer factoren, zoals de motivatie van statushouders, van belang om het integratieproces via sport te laten slagen.

Een ander opvallend resultaat uit dit onderzoek is dat studentcoaches hun rol als 'sportbuddy' op een professionele manier zien. Studentcoaches zien hun rol in de begeleiding als een professionele taak, waarbij ze het interessant vinden om met een 'moeilijkere' doelgroep te werken. Daarbij blijkt dat het voor de studentcoaches ook niet helemaal duidelijk is waar de grenzen van deze begeleiding liggen.

(Re)productie van discoursen door studentcoaches en statushouders

Het blijkt dat studentcoaches en statushouders over het algemeen dezelfde discoursen (re)produceren als die binnen het beleid van JongGras Sportbuddies aanwezig zijn. Het lijkt er dus op dat de praktijken van governmentality ervoor zorgen dat discoursen worden overgebracht en daarmee de gedachten en handelen van studentcoaches en statushouders vormen. Desondanks vallen er ook een aantal verschillen waar te nemen in de discoursen die studentcoaches en statushouders produceren. Zo wordt er vanuit JongGras Sportbuddies aangenomen dat deelname aan sport vanzelfsprekend leidt tot meer contacten. In de ogen van studentcoaches en statushouders blijken er echter veel meer factoren te spelen die het maken van sociale contacten mogelijk maken. Studentcoaches noemen hierbij de motivatie van

statushouders om te sporten, terwijl statushouders het eigen sportniveau een belangrijke factor noemen voor het maken van sociaal contact.
Concluderend kan gesteld worden dat integratie via sport werkt, maar het is overdreven om te stellen dat deelname aan sport automatisch de integratie versterkt. Er blijken veel meer factoren een ondersteunende rol te spelen. Daarnaast is het opvallend dat deelname aan sport in sommige gevallen meer weg heeft van assimilatie dan integratie. Sommige statushouders geven aan dat ze hun culturele identiteit in de sportvereniging los moeten laten en aanpassen aan de gewoontes van de dominante Nederlandse sportcultuur.
Een ander opvallend verschijnsel, met het hele project in ogenschouw nemend, is de rol die toegeschreven wordt aan studentcoaches in de begeleiding van statushouders. Vanuit JongGras Sportbuddies worden studentcoaches geïnstrueerd tot een vriendschapsband met de statushouder. Studentcoaches zien echter hun rol in de begeleiding op een professionele manier, waarbij ze alleen willen helpen bij de integratie richting een sportvereniging en niet de integratie in het land. Het blijkt dat hier twee discoursen met elkaar botsen.

6.2 Discussie

In de discussie zal middels een kritische zelfreflectie een aantal sterke en zwakke punten van dit onderzoek onder de loep worden genomen. Daarnaast zullen er aanbevelingen gedaan worden voor vervolgonderzoek en zullen de bevindingen van dit onderzoek in de context van andere onderzoeken geplaatst worden.
Een sterk punt van dit onderzoek is dat de onderzoeker zelf ook actief is geweest binnen het project JongGras Sportbuddies. Hierdoor kon vooraf inzicht worden verkregen in het project JongGras Sportbuddies, waardoor er tijdens de interviews op bepaalde aspecten dieper ingegaan kon worden. Echter, brengt de participerende rol van de onderzoeker ook nadelen met zich mee, aangezien dit mogelijk sociaal wenselijkheid tot gevolg heeft.
Een ander sterk punt van dit onderzoek zijn de verschillende onderzoeksmethoden die gehanteerd zijn. Hierdoor kon er meer data verzameld worden, waardoor er vanuit een breder perspectief gekeken kon worden om de onderzoeksvraag te beantwoorden.
Gedurende het onderzoek zijn er ook een aantal beperkingen naar voren gekomen. Ten eerste is er binnen dit onderzoek vooral gekeken naar de groep statushouders in de leeftijdscategorie van 16 tot 26 jaar. De discoursen die zij (re)produceren zijn dus niet representatief voor de groep statushouders in zijn geheel. In vervolgonderzoek zou daarom de rol van sport als middel voor integratie voor een grotere groep statushouders onderzocht kunnen worden, waarbij verschillende leeftijden worden meegenomen. Het is namelijk aannemelijk dat er een

verband is tussen de integratie van statushouders in een sportvereniging en de leeftijden die zij hebben. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat oudere statushouders gemakkelijker of minder gemakkelijker worden opgenomen binnen teams in sportverenigingen dan jongere statushouders.

Een tweede tekortkoming binnen dit onderzoek is dat er binnen de groep statushouders alleen maar mannelijke respondenten zijn meegenomen. Dit kwam omdat vrouwelijke statushouders ondervertegenwoordigd waren binnen het project JongGras Sportbuddies. Hierdoor was het lastig om vrouwelijke statushouders mee te nemen in dit onderzoek. Discoursen die mannelijke en vrouwelijke statushouders over sport als middel voor integratie produceren zouden kunnen verschillen. In vervolgonderzoek zou daarom meer inzichtelijk gemaakt kunnen worden hoe vrouwelijke statushouders de rol van sport als middel voor integratie zien en ervaren.

Een aantal bevindingen uit dit onderzoek komt overeen met resultaten uit andere wetenschappelijke artikelen. Zo komen de discoursen die aanwezig zijn binnen het beleid van JongGras Sportbuddies overeen met de discoursen die aanwezig zijn in het integratiebeleid van andere westerse landen (Agergaard & Sorensen, 2012; Downling, 2019). Dit laat zien dat er een algemeen westers discours heerst over de rol van sport als middel voor integratie. Daarnaast vallen er in dit onderzoek binnen de sportvereniging verschillende vormen van 'normalization' en assimilatie te zien. Statushouders worden geacht zich aan te passen aan de dominante normen die gelden binnen de Nederlandse sportcultuur. Dit komt onder andere overeen met het onderzoek van Agergaard & Sorensen (2012), waarbij van Deense minderheidsgroepen werd verwacht dat ze zich aanpaste aan de Deense stijl van spelen en hun teamspirit. In dit onderzoek vallen de vormen van assimilatie terug te zien in hoe statushouders hun culturele identiteit opgegeven en opgaan in de normen en waarden van de Nederlandse Sportcultuur. Dit valt vooral terug te zien in het gedrag dat statushouders moeten aanpassen.

Als aanvulling op de reeds bestaande artikelen is er in dit onderzoek gekeken hoe discoursen vanuit lokaal beleid gereproduceerd worden door deelnemers. Dit in tegenstelling tot de onderzoeken van Agergaard en Sorensen (2010), Dowling (2019) en Jeanes et al. (2015). Zij hebben allemaal gekeken naar hoe discoursen over sport als middel voor integratie vanuit nationaal beleid gereproduceerd worden door actoren op lokaal niveau.

Hoofdstuk 7 Aanbevelingen

Op basis van dit onderzoek worden er een aantal aanbevelingen gegeven aan het project JongGras Sportbuddies. Deze aanbevelingen zullen hieronder worden weergeven en zijn verdeeld in praktische aanbevelingen voor de uitvoering van het project JongGras Sportbuddies en aanbevelingen voor de gemeente Utrecht over het gebruik van sport als middel voor integratie en de verwachtingen hiervan.

7.1 Praktische aanbevelingen JongGras Sportbuddies

Rol studentcoaches duidelijk vermelden: Bij de instructies van studentcoaches wordt aangeraden om de rol van studentcoaches duidelijk aan te geven. Verschillende studentcoaches gaven namelijk aan dat zij niet precies wisten waar de grens van de begeleiding lag. De studentcoaches gaven vooral aan dat hun taak was om op een professionele manier de statushouders naar een sportvereniging te brengen. Vanuit JongGras Sportbuddies wordt echter de vriendschapsband met een statushouder heel erg aangehaald. Dit botst dus met het discours van studentcoaches, die de begeleiding opstellen vanuit een professionele taakopvatting.

Benoemen 'negatieve' effecten sport in het handboek: Het blijkt dat sport als middel voor integratie op een hele positieve manier wordt omschreven binnen het handboek van JongGras Sportbuddies. Er wordt hierbij nauwelijks aandacht besteed aan de mogelijke negatieve aspecten die sport kan hebben. Dit wordt ook door sommige studentcoaches verondersteld, die aangeven dat zij het beeld van JongGras Sportbuddies over sport te positief vinden. Daarom zou worden aangeraden om binnen het handboek van JongGras Sportbuddies ook aandacht te besteden aan de mogelijke negatieve effecten die sport kan hebben voor statushouders en hoe hier mee om dient te gaan.

Gelijkwaardigheid statushouder benoemen: Uit dit onderzoek is gebleken dat statushouders vaak worden neergezet als mensen die anders zijn. Het blijkt dat er vaak wordt ingegaan op de aspecten die statushouders niet kunnen. Er wordt daarom aangeraden om in de communicatie richting studentcoaches en sportverenigingen ook de positieve kanten van statushouders te benadrukken. Dit betekent onder andere dat er in de communicatie naar sportverenigingen ook aangegeven kan worden waarom het hebben van een statushouder

waardevol is, in plaats van alleen te focussen op de positieve gevolgen die sport kan hebben voor de integratie.

7.2 Aanbevelingen gemeente Utrecht

Teamsporten gebruiken: Het blijkt dat de positieve effecten van sport als middel voor integratie vooral terug te zien vallen bij deelname aan teamsporten. Statushouders geven aan dat ze bij individuele sporten zoals fitness, nauwelijks contact maken met andere mensen. Sport in het algemeen beschouwen als middel voor integratie, lijkt daarom iets te positief gesteld. Aangeraden zou daarom worden om ontwikkelingsprojecten, waarbij sport als middel voor integratie wordt gebruikt, vooral te richten op teamsporten.

Nuances aanbrengen: Hoewel uit dit onderzoek blijkt dat deelname aan sport over het algemeen de integratie van statushouders versterkt, blijken er hierbij wel verschillende factoren een rol te spelen. De veronderstelling dat deelname aan sport automatisch de integratie van statushouders versterkt, is daarom niet juist. Aangeraden zou worden om in het taalgebruik hier nuances in te maken, zoals aan te geven dat samen sporten in teamverband mogelijk de integratie kan versterken.

Literatuur

Academie van de stad. (2019). *JongGras Sportbuddies: sportief integreren in gratis nieuwe sportkleding.* Geraadpleegd van: https://academievandestad.nl/jonggras-sportbuddies-sportief-integreren-in-gratis-nieuwe-sportkleding/

Academie van de Stad. (2019). *Handleiding 2019-2020 coach JongGras sportbuddies.*

Agergaard, S. (2012). Governing intergration through sports: A case study of civil society involvement in welfare policy. *Nordic journal of migration research*. 2 (1), 026-034. DOI: 10.2478/v10202-011-0024-y NJMR

Agergaard, S., & Sorensen, J.K. (2010). Policy, sport and integration: the case of talented ethnic minority players in Danish Football clubs. *International journal of sport policy*, 2 (2), 205-221. DOI: 10.1080/19406940.2010.488067

Andrade, C. (2018). Internal, external, and ecological validity in research design, conduct and evaluation. *Indian journal of psychological medicine*, 40 (5), 498-499.
DOI: 10.4103/IJPSYM.IJPSYM_334_18

Barker, D., Barker- Ruchti, N., Gerber, M., Gerlach, E., Sattler, S., Bergman, M., & Puhse, U. (2013). Swiss youths, migration and integrative sport: A critical-constructive reading of popular discourse. *European journal for sport and society*. 10 (2), 143-160. DOI: 10.1080/16138171.2013.11687916

Barker-Ruchti, N., Barker, D., Sattler, S., Gerber, M., & Puhse, U. (2013). Sport—'it's just healthy'. Locating healthism within discourses of social integration. *Journal of ethnic and migration studies*, 39 (5), 759-722. DOI: 10.1080/1369183X.2013.756674

Boeije, H. (2010). *Analysis in qualitative research.* London, Engeland: Sage.

Boessenkool, j., Lukassen, J., & Waardenburg, M. (2011). Inleiding. In: Boessenkool, J., J. Lukassen, M. Waardenburg en F.Kemper. *Sportverenigingen: tussen tradities en ambities.* Nieuwegein: Arko sports media

Boessenkool, j. (2011). Sportverenigingen een plaatsbepaling. Inleiding. In: Boessenkool, J., J. Lukassen, M. Waardenburg en F.Kemper. *Sportverenigingen: tussen tradities en ambities.* Nieuwegein: Arko sports media

Van Bottenburg. (2007). Om de sport verenigd: instituties in de sportwereld.

Breedveld, K., Elling, A., Hoekman, R., & Schaars, D. (2016). *Maatschappelijke betekenissen van sport: wetenschappelijke onderbouwing en weerslag in lokaal beleid*. Geraadpleegd van: https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/161265/161265.pdf

Calhoun, C., Gerteis, J., Moody, J., Pfaff, S., & Virk, I. (2012*). Contemporary sociological theory.* Wiley-Blackwell.

Cunningham, G.B. (2015) .*Diversity & Inclusion in Sport Organizations.* Scottsdale (USA): Holcomb Hathaway Publishers.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020). *Begrippen*. Geraadpleegd van: https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen?tab=s#id=statushouder

Darnell, S. C., & Hayhurst, L. M. (2011). Sport for decolonization: Exploring a new praxis of sport for development. *Progress in development studies*, 11(3), 183-196. DOI: 10.1177/146499341001100301

Dean, M. (2010). *Governmentality, power and rule in modern society.* Londen, Engeland: Sage

Dukic, D., McDonald, B., & Spaaij, R. (2017). Being able to play: experiences of social inclusion and exlcusion within a football team of people seeking asylum. *Social inclusion*, 5 (2), 101-110. DOI: 10.17645/si.v5i2.892

Driessen, G., Doesborgh, J., Ledoux, G., Van der Veen, I., & Vergeer, M. (2003). *Sociale integratie in het primair onderwijs: een studie naar de relatie tussen de sociale, etnische, religieuze en cognitieve schoolcompositie en de cognitieve en niet-cognitieve positie van verschillende groepen leerlingen.* Geraadpleegd van:

https://www.researchgate.net/publication/235963779_Sociale_integratie_in_het_primair_onderwijs_Een_studie_naar_de_relatie_tussen_de_sociale_etnische_religieuze_en_cognitieve_schoolcompositie_en_de_cognitieve_en_niet-cognitieve_positie_van_verschillend

Dowling, F. (2019). A critical discourse analysis of a local enactment of sport for integration policy: helping young refugees or self-help for voluntary sport clubs? *International review for the sociology of sport*, 1-15. DOI: 10.1177/1012690219874437

Elling, A., De Knop, P., & Knoppers, A. (2001). The social meaning of sport: A critical and comparative analysis of policy and practices in the Netherlands. *Sociology of sport journal*, 18 (4), 414-434. DOI: 10.1123/ssj.18.4.414.

Gavey, N. (2011). Feminist poststructuralism and discourse analysis revisited. *Psychology of women quarterly*, 35 (1), 183-188. DOI: 10.1177/0361684310395916

Gemeente Utrecht. (2017). *Sportnota 2017-2020*. Geraadpleegd van: https://omgevingsvisie.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/zz-omgevingsvisie/thematisch-beleid/sport/2016-08-Sportnota-Utrecht-sportief-en-gezond.pdf

Golafshani, N. (2003). Understanding reliability and validity in qualitative research. *The qualitative report*, 8 (4), 597-607. Geraadpleegd van: http://www.brown.uk.com/teaching/HEST5001/golafshani.pdf

Grenfell, C., & Rinehart, R.E. (2012). Skating on ice: Human rights in youth figure skating. *International review for the sociology of sport*, 38 (1), 79-97. DOI: 10.1177/10126902030381005

Hartmann, D., & Kwauk, C. (2011). Sport and development: an overview, critique and reconstruction. *Journal of sport and social issues,* 35 (3), 284-305. DOI: 10.1177/0193723511416986

Hatzigeorgiadis, A., Morela, E., Elbe, A.M., Kouli, O., & Sanchez, X. (2013). Can sport contribute to the promotion of social integration in contemporary multicultural societies? *European psychologist,* 18 (3), 191-202. Doi: 10.1027/1016-9040/a000155

Jacobs, F., Smits, F., & Knoppers, A. 'You don't realize what you see!': the institutional context of emotional abuse in elite youth sport. *Sport in society*, 20 (1), 126-143. DOI: 10.1080/17430437.2015.1124567

Janssens, J., & Verweel, P. (2014). The significance of sports club within multicultural society. On the accumulation of social capital by migrants in culturally ''mixed'' and ''separate'' sports clubs. *European journal for sport and society*, 11 (1), 35-38. Doi: 10.1080/16138171.2014.11687932

Jeanes, R., O' Connor, J., & Alfrey, L. (2015). Sport and the resettlement of young people from refugee backgrounds in Australia. *Journal of sport and social issues*, 39 (6), 480-500. DOI: 10.1177/0193723514558929

Kay, T., & Bradbury, S. (2009). Youth sport volunteering: developing social capital? *Sport, education and society*, 14 (1), 121-140. DOI: 10.1080/13573320802615288

Kenniscentrum Sport. (2017). Sport als playground voor integratie: informatie voor COA over samenwerken met sportverenigingen. Ede: Kenniscentrum sport.

Kimberlin, C.L., & Winterstein, A.G. (2008). Validity and reliability of measurement instruments used in research. *American journal of health-system pharmacy*. 65 (23), 2276-2283. DOI: 10.2146/ajhp070364

Knoppers, A.E. (2006). *Wat brengt sport teweeg?* Zeist, Nederland: Jan Luiting fonds.

van der Roest, J. (2018). Sportverenigingen in Nederland: Veerkrachtige verbanden door sport. Utrecht: Mulier instituut

Miller, P. (1998). The classical roots of poststructuralism: Locan, Derrida and Foucault. *International journal of the classical tradition*, 5, 204-225. Geraadpleegd van: https://link-springer-com.proxy.library.uu.nl/content/pdf/10.1007/BF02688423.pdf

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2019). Tussenstand veranderopgave inburgering (kamerbrief). Geraadpleegd via:

https://www.divosa.nl/sites/default/files/nieuwsbericht_bestanden/20190215-kamerbrief-tussenstand-voi.pdf

Ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport. 2018). *Het nationaal sportakkoord: Sport verenigt Nederland*. Den Haag: Ministerie van volksgezondheid, welzijn en sport.

Muller, F., Roode de, L., & Zoonen van, L. (2008). The integrative power of sport: Imagined and real effects of sport events on multicultural integration. *Sociology of sport journal*, 25 (3), 387-401. Geraadpleegd van: https://journals-humankinetics-com.proxy.library.uu.nl/view/journals/ssj/25/3/article-p387.xml

Nicholls, S., & Giles, A,R., & Sethna, C. (2011). Perpetuating the 'lack of evidence' discourse in sport for development: privileged voices, unheard stories and subjugated knowledge. *International review for the sociology of sport*, 46 (3), 249-264. DOI: 10.1177/1012690210378273

NOC*NSF (z.d). *Sport en gezondheid*. Geraadpleegd van: https://nocnsf.nl/we-winnen-veel-met-sport/sport-en-gezondheid

Puwar, N. (2004). *Space invaders: Race, gender and bodies out of place*. Berg Publishers.

Sanden, J.L. (2012). The sociology of emotion in elite sport: Examining the role of normalization and technologies. *International review for the sociology of sport*, 48 (5), 613-628. DOI: 10.1177/1012690212445274

Shogan, D. (1999). *The making of high-performance athletes: discipline, diversity and ethics.* Toronto. Canada: University of Toronto press

Smith, B., & Sparkes, A.C. (2016). *Qualitative interviewing in the sport and exercise sciences*. Geraadpleegd van: https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=F-hRDQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT243&dq=Smith,+B.,+%26+Sparkes,+A.C.+(2016).+Qualitative+interviewing+in+the+sport+and+exercise+sciences.+&ots=VCsvxR5Ey8&sig=4t-YIjoVPykVyLxvT6iYYDgFpUU#v=onepage&q=Smith%2C%20B.%2C%20%26%20Sparke

s%2C%20A.C.%20(2016).%20Qualitative%20interviewing%20in%20the%20sport%20and%20exercise%20sciences.&f=false

Spaaij, R. (2012). Beyond the playing field: experiences of sport, social capital and integration among Somalis in Australia. *Ethnic and racial studies*, 35 (9), 1519-1538. DOI: 10.1080/01419870.2011.592205

Spaaij, R. (2015). Refugee youth, belonging and community sports. *Leisure studies*, 34 (3), 303-318. DOI: 10.1080/02614367.2014.893006

Spaaij, R., Broerse, J., Oxford, S., Luguetti, C., McLachlan, F., McDonald, B., Klepac, B., Lymbery, L., Bishara, J., & Pankowiak, A. (2019). Sport, refugees and forced migration: A critical review of the literature. *Frontiers in and active living sports act living*, 1, 1-47. doi: 10.3389/fspor.2019.00047

Spaaij, R., Knoppers, A., & Jeanes, R. (2019). We want more diversity…..'': Resisting diversity in recreational sports clubs. *Sport management review*, 23 (3) 1-11. Geraadpleegd van: https://www-sciencedirect-com.proxy.library.uu.nl/science/article/pii/S1441352318305813

Svender, J., Larsson, H., & Redelius, K. (2012). Promoting girls' participation in sports: discursive constructions of girls in a sports initiative. *Sport, Education and Society*, 17 (4), 463-478. DOI: 10.1080/13573322.2011.608947

Taylor, W.G., Potrac, P., Nelson, L.J., Jones, L., & Groom, R. (2017). An elite hockey player's experiences of video-based coaching: A poststructularist reading. *International review fort he sociology of sport*, 52 (1), 112-125. DOI: 10.1177/1012690215576102

Utrechts Sportakkoord. (2019). *Iedereen in Utrecht kan sporten en bewegen*. Geraadpleegd van: https://www.sportutrecht.nl/wp-content/uploads/2019/06/Utrechts-Sportakkoord.pdf

Van Amsterdam, N., Knoppers, A., Claringbould, I., & Jongmans, M. (2012). A picture is worth a thousend words. Constructing (non-) athletic bodies. *Journal of youth studies,* 15 (3), 293-309. DOI: 10.1080/13676261.2011.643233

Walseth, K., Aartun, I., & Engelsrud, G. (2017). Girls 'bodily activities in physical education how current fitness and sport discourses influence girls' identity construction. *Sport, education and society,* 22 (4), 442-459. DOI: 10.1080/13573322.2015.1050370

Wrench, A., & Garret, R. (2017). Gendered encounters: Becoming teachers of physical education. *Sport, education and society*, 22 (3), 321-337. DOI: 10.1080/13573322.2015.1032922

Whitley, M., Coble, C., & Jewell, G. (2016). Evaluation of a sport-based youth development programme for refugees. *Journal Leisure/loisir*, 40 (2), 175-199. DOI: 10.1080/14927713.2016.1219966

Bijlagen

Bijlage 1: interviewvragen studentcoaches

1. **Vragen of de geïnterviewde zich even wilt voorstellen**
    - Wie ben je?
    - Hoe oud ben je?
    - Hoe lang ben je al actief bij JongGras Sportbuddies?
    - Doe je zelf aan sport?
    - Waarom zet je je in als sportbuddie: waarom heb je gekozen voor dit project?

2. **Vragen over het project JongGras Sportbuddies (discoursen beleid JongGras)**

    Communicatie en band met statushouder

    - Hoe vind je het werken met Statushouders binnen het project JongGras sportbuddies?
    - Hoe was de kennismaking met je Statushouder?
    - Kun je iets vertellen over jouw band met je Statushouder?

    Doelstellingen JongGras

    - Wat is volgens jou het doel vanuit JongGras Sportbuddies voor statushouders?
    - Sta je achter dat doel, waarom? Wat spreekt je aan?
    - Op basis van jouw ervaringen, vind je het ook realistische doelstelling?
    - Wat zou je eventueel willen veranderen aan de doelstellingen?

    Invloed en begeleiding vanuit JongGras (macht vanuit JongGras op studentcoach)

    - Hoe wordt sport als middel binnen JongGras gezien. Hoe brengen ze dit op jou over? Hoe merk je dit?
    - Vind je de zienswijze van JongGras over sport als middel voor integratie terecht? Zo ja, Waarom?
    - Heb je vanuit JongGras Sportbuddies voorlichting gehad over hoe je moet omgaan met Statushouders?

- Zo ja, hoe wordt je dan door JongGras Sportbuddies begeleidt in het samenwerken met statushouders? Stellen zij hier richtlijnen voor op?
- Beinvloeden deze richtlijnen jou? Zo ja, op welke manier?
- Wat voor invloed heeft dit op jou en je begeleiding van de statushouder?
- Heeft de deelname aan JongGras Sportbuddies jouw beeld over statushouders veranderd? Hoe, en op welke wijze?
- Voel je druk vanuit JongGras om een statushouder zo snel mogelijk aan te melden bij een sportvereniging? Zo ja, hoe ga je hier mee om?

3. Vragen over sport en sporten in een vereniging (Welke betekenis verlenen studentcoaches aan sporten en sporten in een vereniging

Betekenis verlening aan sport?

- Wat betekent sport voor jou persoonlijk?
- Doe je zelf nog steeds aan sport?
- Waar komt je interesse in sport vandaan?
- Op welke manier speelt sport een rol bij je persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling?

Betekenisverlening aan sporten in een vereniging

- Wat betekent het sporten in een vereniging voor jou?
- Hoe ben je bij je sportvereniging terecht gekomen?
- Welke normen en waarden binnen een vereniging zijn belangrijk volgens jou?
- Wat betekent de sportvereniging voor jou met betrekking tot je eigen persoonlijke ontwikkeling?
- Op welke gebieden is de sportvereniging van belang in je sociale leven?
- Welke normen en waarden gelden er binnen een Nederlandse sportvereniging?

4. Welke betekenis verlenen studentcoaches aan sport als middel? (eigen zienswijze vanuit Nederlandse cultuur en invloed van JongGras)

- Wat versta je onder sport als middel?
- Wat is volgens jou de relatie tussen sporten en integratie?
- Wat vind je ervan dat sport vaak als middel gebruikt wordt om statushouders te laten integreren?
- Wat is het belang van sport voor statushouders?
- Waarom is sport volgens jou wel/niet een goede manier om statushouders te laten integreren?
- Zouden gemeenten vaker sport als middel moeten gebruiken voor de integratie van statushouders? Waarom?

5. **Communicatie & begeleiding statushouders (hoe brengen studentcoaches hun zienswijze over sport als middel, sporten en sporten in een vereniging over op statushouders? (macht van studentcoaches ten opzichte van statushouders)**

Communicatie en begeleiding

- Op welke manier communiceer je met de statushouder die je begeleidt?
- Ervaar je moeilijkheden met het begeleiden van een statushouder? Bijvoorbeeld in communicatie/ afspreken? Hoe ga je hier mee om?
- Ervaar je veel culturele verschillen gedurende de begeleiding van een statushouder? Bijv in afspraken die je maakt?
- Hoe ga je om met deze culturele verschillen

Overdracht eigen zienswijze over het belang van sport als middel richting statushouders

- Hoe maak je duidelijk wat het belang van sporten is aan de statushouder die je begeleidt?
- Gebruik je voorbeelden uit je eigen sportervaringen die je overbrengt op de statushouders? Zo ja, welke zijn dit?
- Maak je aan een statushouder duidelijk welke positieve effecten sport kan hebben op de integratie ? Hoe doe je dat?
- Maak je aan een statushouder duidelijk welke negatieve effecten sport kan hebben op de integratie? Hoe doe je dat?

Overdracht eigen zienswijze over sporten in een vereniging op statushouders

- Heb je contact met de statushouder die je begeleidt over culturele verschillen die zich kunnen voordoen tijdens het sporten in een sportvereniging?
- Welke normen en waarden van sporten binnen een sportvereniging geef jij aan een statushouder mee als je deze begeleidt?
- Welke regels binnen een sportvereniging geef je mee aan de statushouder die je begeleidt?
- Welke positieve en negatieve aspecten van sporten in een vereniging in Nederland? Bespreek je dit ook met je Statushouder? Hoe en op welke wijze maak je dit duidelijk aan je statushouder?
- Bespreek je met je statushouder hoe sporten in een sportvereniging gebruikt kan worden voor zijn of haar maatschappelijke ontwikkeling?

6. Afsluiting

- Bedankt voor je medewerking aan het interview!
- Wat vond je ervan?
- Heb je nog vragen over het onderzoek

Bijlage 2: interviewvragen statushouders

1 **Vragen over sporten en sporten in een vereniging in Nederland? (betekenisverlening aan sport in Nederland)**

- Wat betekent sport voor jou?
- Waar denk je aan als je aan het sporten in een vereniging in Nederland denkt?
- Wat vind je positief/leuk aan sport?
- Wat vind je negatief/minder leuk aan sport?
- Wat zijn volgens jou een aantal regels die gelden als je gaat sporten binnen een team?
- Zijn er volgens jou nog andere dingen naast het sporten belangrijk binnen een vereniging? Welke?

2 **Culturele verschillen sporten in een sportvereniging (ill Fitting Suit, sportcultuur)**

- Welke verschillen zijn er tussen het sporten in een vereniging in Nederland en je land van herkomst? Kun je voorbeelden noemen?
- Hoe ga je om met deze verschillen? Vindt je het lastig om hier mee om te gaan?
- Hoe was je eerste ervaring tijdens het sporten?
- Aan wat moest je het meest wennen toen je voor de eerste keer ging sporten?
- Hoe gaat de communicatie met coaches en medesporters tijdens het sporten?
- Is dit anders dan je gewend bent?
- Hoe vind je het sporten in een team?
- Zie je veel verschillen in de omgang met elkaar binnen een team vergeleken met wat je gewend bent?

3 **Vragen over sport als middel? (betekenisverlening aan sport als middel)**

- Hoe is sport volgens jou verbonden met integratie?
- Op welke manier verwacht jij dat sportverenigingen jou helpen bij de integratie?
- Vind je het goed dat in Nederland sport gebruikt wordt om statushouders te laten integreren? Waarom vind je dat?

- Helpt het sporten jou ook met je maatschappelijke ontwikkeling? (sociale contacten, werk, etc..). Op welke manier?
- Helpt het sport jou met je persoonlijke ontwikkeling? (gezondheid, taal, etc). Op welke manier? Kun je voorbeelden noemen?
- Zorgt het sporten voor een betere integratie? Op welke manier? Kun je een voorbeeld noemen?
- Denk je dat je door sport elkaars cultuur beter leert kennen? Kun je hier een voorbeeld van geven?

4 Communicatie & begeleiding statushouders (Culturele verschillen en invloed discoursen van studentcoaches richting statushouders)

- Op welke manier communiceer je met de studentcoach die je begeleidt?
- Ervaar je moeilijkheden met de begeleiding van je studentcoach? Bijvoorbeeld in communicatie/ afspreken?
- Hoe ga je met deze moeilijkheden om?
- Ervaar je veel culturele verschillen gedurende de begeleiding van je studentcoach? Bijv in afspraken die je maakt?
- Hoe ga je hier mee om?
- Wat vertellen studentcoaches jou over sporten in Nederland? En het sporten in een sportvereniging?
- Vertellen studentcoaches aan jou wat sport voor negatieve effecten/hoe sport minder leuk kan zijn/ kan hebben? Zo ja, op welke manier?

5 Afsluiting

- Bedankt voor je medewerking aan het interview!
- Wat vond je ervan?
- Heb je nog vragen over het onderzoek?

Bijlage 3: Codeboom

Sport voor sociale contacten

- Contact met Nederlanders
    1. Contact in vereniging
    2. Contact buiten de vereniging
- Vrienden maken.
    1. Opname in team
    2. Uitsluiting
    3. Alleen vs samen sporten
- Verbinding met stad
- Verbinding verschillende mensen
- Leren van elkaar
- Cultuur
    1. Aanpassing Nederlandse cultuur
    2. Leren wederzijdse cultuur
- Familiegevoel
- Laagdrempeligheid

Leren Nederlandse normen

- Normen leren door sport
- Eigen normen behouden
- Kennis Nederlandse normen

Sport is gezond

- Mentale gezondheid
- Fysieke gezondheid

Taal

- Leren Nederlandse taal
    1. Ontwikkeling Nederlandse taal
    2. Gesproken taal

- Universele taal sport
    1. Taal niet nodig
    2. Belang taal

Sport is iedereen gelijk

- Beoordeling op kwaliteit ipv uiterlijk
- Sporten gelijkwaardig aan elkaar
- Niveau sport

Integratie door sport

- integratie is bijeffect
- integratie komt niet vanzelf

Verschillen sporten Nederland tov andere landen

- Verschillen voor sporten
    1. Warming up
- Verschillen tijdens sporten
    1. Gemixt sporten
    2. Gedrag in sport
    3. Kleding
    4. Uitleg coach
- Verschillen na sporten
    1. Douchen
    2. Nabespreking wedstrijd
- Verschillen organisatie sport
    1. Ongeorganiseerd vs georganiseerd
    2. Vast team
- Verschillen regels sport
    1. Op tijd komen
    2. Afmelden
    3. Verplicht komen

Onderlinge band

- Vriend zijn
- Professioneel zijn
- Gelijkwaardigheid in band
- Leeftijdsverschil
    1. Zelf leeftijd makkelijk
    2. Verschil leeftijd moeilijk
- Grens begeleiding